Ao. 1820. | No. 49.

Bataviasche Courant.

ZATURDAG, *den 2den* DECEMBER, 1820.

BENOEMINGEN.

Tot lid [illegible] het hoog militair geregtshof, de luitenant kolonel, aide-de-camp van Zijne Excellencie den Gouverneur Generaal, *J. J. C. Schreuder.*

Tot lid in den raad van justitie te Batavia, *J. T. Lisart*, tot dus verre provisioneel lid in voornoemden raad, zijnde in deszelfs plaats met de waarneming der functien van het afwezige lid *P. van Hoek* belast, *Mr. J. van der Tuuk.*

Tot plaatselijke heelmeester en opziener der vaccine te Tagal, *P. N. Lesguiller.*

Tot 2de kommiezen bij het water Eskalaar te Batavia, *F. Adams*, en *A. Briston.*

Tot letterzetter der 1ste klasse bij 's lands-drukkerij, *L. Ahrens*, tot dus verre zetter der 2de klasse.

Tot letterzetter der 2de klasse, *J. H. Engelbrege*, tot dus verre zetter der 3de klasse.

Regement infanterie no. 18.

Tot kapitein, de 1ste luitenant, *G. Meijer.*

Tot 2de luitenants, *J. J. Boelhouwer*, adjudant onder-officier, *J. Collen*, idem, *J. H. J. Schreijner*, sergeant-majoor, *J. H. Werner*, idem, *H. Voorbij*, idem, *J. J. Rijk*, eleve bij de militaire school.

Bataillon infanterie no. 19.

Tot 2de luitenants, de adjudanten onder-officieren, *D. Schouten* en *H. Vogelpoel.*

Bataillon infanterie no. 20.

Tot 2de luitenants, *A. de Zwart*, adjudant onder-officier, *A. Ras*, sergeant-majoor.

Bataillon infanterie no. 22.

Tot 2de luitenants, *J. F. Halstenberg*, sergeant-majoor, *A. F. van der Spaa*, eleve bij de militaire school.

Bataillon infanterie no. 24.

De 1ste luitenant, *Klamberg* en de 2de luitenant *Vrucht.*

Bataillon infanterie no. 25.

Tot 2de luitenant, de adjudant onder-officier, *C. Kuijler.*

Werf-depot.

Tot kapitein, de 1ste luitenant, *J. B. L. van Hasselt.*

Tot 2de luitenants, *J. H. Giezenhuizen*, adjudant onder-officier, *R. de Bruin*, sergeant-majoor, *W. Heggie*, idem, *J. P. du Meslin de L'Estrilie*, kadet-sergeant.

Voorts is honorabel uit Z. M. dienst ontslagen de 2de luitenant bij het bataillon infanterie no. 26, *J. C. Fredericks.*

ZEE-TIJDINGEN.

BATAVIA.

Aangekomen.

Nov. 25 — *schip Mohabar, Sech Hoemar Bin Boegies, van Samarang, den 18 nov. met Z. M. troepen, passagiers, mev. van Prehn met 5 kinderen, en de heer Kramer; brik Maria, Go Koensoeij, van Sourabaija, den 7 dito; schoener Reman Tjieta, Mansoor, van Samarang, den 17 dito; schip Race Horse, G. Ingram, van dito, den 17 dito, passagiers, mev. Smitt, en familie, de heeren Franck, Ploemen, C. Verbrugh, en mev. Charlotta; Engs. schip Marij Ann, W. Holbrow, van Sambas, den 14 dito, passagier, de heer Hartman.*

— 26 — *schip Helena Christina, B. J. Martens, van Rotterdam, den 1 aug. 1820, passagiers, de heeren J. A. Gagel, vrouw en 3 kinderen, W. Schoon, vrouw en 1 kind, W. G. van Wijngaarden, D. Muller, Bormeister, Staring, Akersloot, en L. Lammerzen; brik Elizabeth, J. Robertson, van Sourabaija, den 10 nov.; brik Hapsing, Tjoa Tiauw, van Rembang, den 4 dito; schoener Swaluw, P. Pieters, van Cheribon, den 17 dito; schoener Hocklie, Joug Honbeuw, van Grissee, den 1 dito.*

— 27 — *brik De Gans, S. Jacobs, van Padang en Bencoolen, den 12 nov. passagier, de heer Lock; Z. M. schoener Zeemeeuw, 1ste luit. J. Linckhaan Ariëns, van Samancabaaij en Bantam, den 26 dito; schip Clara, L. Deacker, van Vlissingen en Kaap de Goede Hoop, den 27 juni 1820, met Z. M. troepen; brik Pieternella, Mohamat Oasman, van Cheribon, den 22 nov.*

— 28 — *brik Wilhelmina, J. A. Mobren, van Sourabaija en Cheribon, den 8 nov. passagier, de heer C. Pipo; dito Lemboe Sarie, Mohamat Mieta Lebee, van Sumanap en Tagal, den 19 oct.*

— 29 — *Z. M. kanonneer-boot No. 11, 2de luit. F. Dahl, van de Rivier Tolanghawang, den 27 nov.; brik Ingthaij, Lie Kwihoat, van Ternaten, Maccasser en Samarang. den 20 augs.*

— 30 — *brik Boeang Besie, B. Paijer, van Sourabaija, Grissee en Cheribon, den 8 nov. passagiers, de heeren Tierbach, P. Paulus, Siembar, P. Cornelies, mev. Betjis, mev. Beekman, de heer Steenbergen en vrouw; dito Cornelia, J. Fredrik, van Paccalongang, den 22 dito.; schoener Jonge Fredrik, Abdul Laut, van dito. den 24 dito.*

Vertrokken.

Nov. 25 — *schip Johanna Frederika, P. de Haan, naar Sourabaija, passagier, de heer C. J. Smulders en vrouw.*

— 26 — *schip Pamalang, J. Chappel, naar Tagal; schoener Samhi, Said Mohamat bin Vagie, naar Grissee; sala sala Boejang Slamat, Allij, naar Cheribon.*

— 28 — *brik Geertruida, R. de Vos, naar Samarang, passagier, de heer Berkenkamp.*

— 29 — *schip Race Horse, G. Ingram, naar Banka; brik Fredrik, H. Bear, naar Sourabaija, passagier, de heer J. Burgess; dito Aurora, C. J. Gebhardt, naar Samarang en Sourabaija, passagier, de heer P. de Bree.*

Dec. 1 — *brik Maxima, J. Kasperman, naar Cheribon.*

Schepen liggende ter reede.

Zr. Ms. schip Tromp; schoener Zeemeeuw; kanonneer-booten No. 2, en 11; schepen Christina Bernardina, Concordia, Elizabeth Johanna, Het Schoon Verbond, Jacoba, Antoinetta Jacoba, Elizabeth, De Graaf Bulow, L'Eclair, Java, De Gezusters, Wilhelmina, Arinus Marinus, Emerentia, Jadul Karim, Generaal Dekock, Concordia, Habsoen, Pekin, Jacoba, Mastora, de Jonge Pieter, Mohabar, Helena Christina, Clara; brikken Samarang, Adventure, Jupiter, Fannij, Amazoon, Ingsoen, Kimsoempo, Jacoba, Pagganting, Hadat, Fatal Kariem, Anna, de Jonge George, Goanlie, Tan Tiksing, Simon Fredriks, Fattal Cariem, Johanna, Johanna, Maria Charlotta, Ingsoen, Tjoempa, Gollek, Maria, Elizabeth, Hapsing, de Gans, Pieternella, Wilhelmina, Lemboe Sarie, Ingthaij, Boeang Besie, Cornelia; schoeners Vongsien, Hapbien, Sophia, Lamodeste, Reman Tjieta, Swaluw, Hocklie, Jonge Fredrik, sala sala Martha; Engs. schepen Mary, Wellington, Indus, Fort William, Neptune, Stakesby, Syren, Unity, Amboijna, Earl St. Vincent, Lady Flora, Mary Ann; brikken Harriet, Sweepstakes; Amerik. schepen United States, Thomas Wilson, William, Merrimack, Union, Patterson, Fame; brik Pickering.

SAMARANG.

Aangekomen.

Nov. 19 — *brik Jacoba Ambrosina, C. Lorch, van Batavia, passagiers, de heeren Matthijs en familie, Timant en familie en J. J. Senn van Basel.*

— 20 — *Maleische brik de Goede Hoop, Intje Hassan, van Batavia, passagier, de heer J. F. Mallien.*

— 21 — *Eng. schip Katharina Steward Forbes, J. Lamb, van Batavia; Chineesche Goerab Semoot, Eende, van Tagal.*

— 22 — *brik Hendrik, H. Deelken, van Batavia, passagier, de jonge jufv. Richemont; Chineesche brik Lassum, Qua Thekie, van Batavia, passagier, de heer Waij Domingos; Chineesche brik Goembal, Kho Tianpiet, van Batavia.*

— 23 — *Chineesche brik Tjiengsoen, Siauw Tjingliong, van Malacca.*

Vertrokken.

Nov. 18 — *Arab. schip Magbar, Sech Oemar bin Abdulla bin Boegis, naar Batavia, met Z. M. troepen, passagier, mevrouw van Prehn en familie; Chineesche brik Hingthaij, Lie Kwihowat, naar Batavia.*

— 22 — *Arab. schip Merie Oesman, Sech Said, naar Sourabaija, met Z. M. troepen, passagiers, de heeren Grandeoin en Schultz.*

Schepen liggende ter reede.

brikken Johanna Maria, de Goede Voornemens, Helena, Aglaija, Elizabeth; schoener Eliza, Johanna Elizabeth, Dorothea, de Hope; chaloup Pamela; Arab. chaloup Cheribon; Chineesche brikken Tiksenng, Habhang.

SOURABAIJA.

Aangekomen.

Nov. 19 — *Z. M. kanonneer-boot No. 13, 1ste luit. A. Sonderman, van Macasser, den 26 oct.; schip Prince Blucher. C. Kerr, van Samarang, den 15 nov. met 13 passagiers.*

— 22 — *Gouvernements ingehuurde brik Recoverij, C. Ettij, van Rembang.*

Vertrokken.

Nov. 18 — *schip Rosalie, S. Stephenson, naar Batavia; schoener Rembang, Marto, naar Rembang.*

— 20 — *Amerik. brik Pocahontas, E. Snow, naar Malacca; schoener Molucko, T. S. Periti, naar Batavia, passagier, de heer Grant.*

— 23 — *brik Debora, J. Ternatis, over Japara naar Tagal.*

— 24 — *brik Flories, M. Parkel, naar Banda, passagier, de heer Miller.*

Schepen liggende ter reede.

Zr. Ms. korvetten Eendragt, Anna Paulowna, Venus; brik Jacoba Elizabeth; schoeners Schildpad, Emma; kanonneer-boot No. 13, schepen Celia, Vrede & Rust, Prince Blucher; brikken Willem Johan, Laidie Pontianak, Assistentie, Succes, Recoverij; schoeners Rose, Santsa, Salomina, Marij, Emilia, Dasher, Phoenix, Sophia; kotter de Goede Hoop; Eng. brik Alert; Amerik. schepen Caravan, North Point.

Schepen Straat Sunda doorgezeild.

Ingezeild.

Nov. 23 — *schip Gans, Sijamme Jacobs, van Padang den 11 dezer, passag. de heer Locki.*

— 24 — *schip Helena Christina, B. J. Martens, van Rotterdam den 1 augustus.*

— 25 — *schip Clare, Denecker, van Antwerpen den 27 juni.*

AFRIKA.

KAAPSTAD, *den 7 october* 1820.

Alhier is de volgende Proclamatie in het licht verschenen.

Carlton House, den 12 julij 1820.

PRESENT,

Zijne Majesteit de KONING in Rade.

Nademaal bij eene acte, gepasseerd in het 1ste jaar der regering van Zijne tegenwoordige Majesteit, onder den titul: „ Eene acte om te „ continueren tot den 5 julij 1823, eene acte „ van het 57ste jaar van nu wijlen Zijne Majes„ teit, ter regulatie van den handel en commer„ cie naar en van de Kaap de Goede Hoop, en „ ter regulatie van den handel en commercie van „ het eiland Mauritius;" Zijne Majesteit geautoriseerd is, door en met het advijs van Zijn Geheimen Raad, om door eenige ordre of ordres, die van tijd tot tijd mogten worden uitgevaardigd, zoodanige bevelen te geven, en regulatien, rakende den handel en commercie naar en van de volkplanting de Kaap de Goede Hoop en den ressorte van dien, te maken, als aan Zijne Majesteit in Rade meest geschikt en heilzaam zouden mogen voorkomen, en zulks niettegenstaande al het gene dat strijdig daartegen zoude mogen zijn vervat in eene acte, gepasseerd in het 12de jaar der regering van Zijne Majesteit Koning *Karel den Tweeden*, onder den titul: „ Eene acte om „ schepen en scheepvaart aantemoedigen en te „ bevorderen;" of in eene acte, gepasseerd in de 7de en 8ste jaren der regering van Zijne Majesteit Koning *Willem den Derden*, onder den titel: „ Eene acte ter voorkoming van be„ drog en om te beschikken over de overtre„ dingen in den koloniaalen handel;" of eenige andere acte of acten van het parlement, nu in werking nopens Zijner Majesteits koloniën en plantagien, of eenige andere acte of acten, van het parlement, dan wel eeniger hande wet, gebruik of gewoonte; zoo heeft het Zijne Majesteit behaagd, door en met advijs van Zijnen geheimen raad, te gelasten, zoo als gelast wordt bij dezen, dat van en na den datum dezer ordre, Britsche schepen aankomende in eenige haven van de volkplanting de Kaap de Goede Hoop of den ressorte van dien, van eenig land in vriendschap met Zijne Majesteit, beladen met eenige artikelen van het gewas, voortbrengsel, of handwerk van zoodanig land, (behalven artikelen te zamen gesteld van katoen, ijzer, staal of wol van vreemd fabriek,) zullen toegelaten worden hunne ladingen te lossen, en daar over in de gezegde havens te beschikken; onderworpen aan zoodanige belastingen, als daarop aldaar moeten worden betaald:

En wordt al verder gelast, dat aan Britsche schepen, als bovengemeld aankomende, zal worden toegestaan om na eenig zoodanig vreemd land in vriendschap met Zijne Majesteit uittevoeren, ladingen bestaande uit artikelen van 't gewas, voortbrengsel of fabriek van de kolonie de Kaap de Goede Hoop en den ressorte van dien, of uit eenige andere artikelen welke aldaar wettig zijn ingevoerd, tegen betaling van zoodanige belastingen, als daarop moeten worden voldaan.

En wordt hierbij al verder gelast, dat schepen, behoorende aan onderdanen van eenigen vreemden staat in vriendschap met Zijne Majesteit, en welke vreemde staat zal toelaten dat Britsche schepen, handel drijven als bovengemeld, tusschen de havens van zoodanigen staat en de kolonie de Kaap de Goede Hoop of den ressorte van dien, op gelijke wijze zullen toegelaten worden, om binnen de havens van gezegde volkplantingen of den resorte van dien, van eenige haven van de staat waartoe zoodanig schip zal behooren, inteVoeren, alle artikelen van het gewas, voortbrengsel of fabriek van zoodanigen vreemden staat, (uitgezonderd artikelen te zamen gesteld uit katoen, ijzer, staal, of wol van vreemd fabriek), en om daarover in de havens van gezegde volkplanting of den resorte van dien te beschikken, tegen betaling van dezelfde belastingen als betaald moeten worden op gelijksoortige artikelen, in geval derzelven op Britsche bodems uit zoodanigen vreemden staat zijn ingevoerd, wel te verstaan, dat indien hoogere belastingen gelegd zijn op den uitvoer van zoodanigen goederen uit eenigen zoodanigen vreemde staat naar de Kolonie de Kaap de Goede Hoop en den resorte van dien, in Britsche schepen, als gelegd zijn op den uitvoer van gelijksoortige artikelen naar gezegde volkplanting of den resorte van dien, in schepen van zoodanigen staat, dan zal eene wederkeerige belasting van gelijk bedragen geheven worden op gezegde artikelen, wanneer in de gemelde volkplanting of den resorte van dien zijn ingevoerd, in vaartuigen van zoodanigen vreemden staat, buiten en behalven de belastingen betaalbaar op gelijke artikelen, wanneer ingevoerd uit zoodanigen staat in Britsche vaartuigen.

En wordt hierbij al verder gelast, dat aan elk zoodanig vreemd vaartuig zal worden toegelaten uittevoeren, eene lading, bestaande uit eenig artikel van het gewas, voortbrengsel of fabriek van de volkplanting de Kaap de Goede Hoop en den resorte van dien, en ook van eenige andere artikelen welke wettiglijk aldaar zullen zijn ingebragt, tegen betaling eener belasting van 8 pct. *ad valorem*, boven en behalven de belastingen gevorderd wordende op gelijksoortige goederen, ingevalle dezelve uit gemelde volkplanting of den resorte van dien worden uitgevoerd, naar zoodanigen vreemden staat in een Britsch vaartuig; zoo nogtans, dat in gevallen waarin voldoend bewijs zal gegeven worden, dat gezegde artikelen wanneer zij ingevoerd zijn in zoodanigen vreemden staat uit de volkplanting de Kaap de Goede Hoop of den resorte van dien in Britsche schepen, met geene hooger belasting bezwaard zijn, als gelegd zijn op gelijksoortige artikelen, wanneer zij ingevoerd zijn in schepen van zoodanigen vreemden staat; en dat zoodanige artikelen, wanneer zij ingevoerd zijn in Britsche schepen, op dezelfde privilegien en voorregten betrekkelijk het opslaan en de inwendige consumptie, als anderzins, aanspraak hebben, als wanneer zij ingevoerd zijn in schepen van zoodanigen staat, dat alsdan en in zoodanig geval geen hooger belastingen zullen gelegd worden op den uitvoer van zoodanige artikelen uit de volkplanting de Kaap de Goede Hoop en den resorte van dien, in schepen van zoodanigen vreemden staat, dan gelegd zullen worden op den uitvoer van gelijksoortige artikelen in Britsche schepen naar zoodanigen vreemden staat.

Wordende nogtans hierbij alverder gelast en verklaard, dat geen vreemd schip, waaraan op grond van den inhoud dezer ordre zal zijn toegelaten eene lading, van de volkplanting de Kaap de Goede Hoop of den resorte van dien uitvoeren, zal worden toegelasten, zoodanige lading uittevoeren naar eenige van Zijne Majesteits Bezittingen, of naar ergens elders dan een haven of plaats, behoorende aan den staat of magt, waartoe dat schip zelve behoort.

Wordende de Hoog-Ed. Lords Commissarissen van Zijne Majesteits tresorie, en de Lords Commissarissen van de Admiraliteit, gelast, de noodige bevelen hierin te geven, zoodanige als in deze respectivelijk zal behooren.

CHETWIJND.

Ten zelfden dage is eene proclamatie van gelijken inhoud uitgevaardigd omtrent den handel met Mauritius.

EUROPA.

SPANJE.

MADRID, *den 18 junij.*

De officiele courant van gisteren behelsde drie dekreten des Konings van groot belang. Bij het eerste derzelven wordt bevolen, dat men eene verzameling zal maken van alle de geschriften der geneesheeren, omtrent het weren van de pest, en tevens het benoemen eener commissie, belast met het opstellen van een staat van politie en van den financielen toestand van alle de lazaretten en hospitalen des Rijks. Het tweede bepaalt, dat door eene commissie een ontwerp zal gemaakt worden voor eene nieuwe verdeeling en onderdeeling van geheel Spanje, welke dienen moet om het bestuur der provincien gemakkelijk te maken, en de spoedige uitvoering der bevelen en maatregelen van het Gouvernement te verzekeren. Bij die verdeeling zal men op de plaatselijke gelegenheden acht geven, en aan dezelve namen geven, die het meest overeenkomen met die, welke in de constitutie gevonden of ten minste door de wetten gemagtigd worden. Het derde dekreet regelt de organisatie der liefdadige gestichten en tuchthuizen.

De Koning heeft bij een ander dekreet den Marquis *de Casa d'Irujo* vrijgesproken van alle nadeelige vermoeden, die tegen hem uit zijne afzetting in het vorige jaar konden voortspruiten, en hem met het groot-kruis van de orde van *Karel III* vereerd.

Zoodra men in Catalonien en in het koningrijk van Valencia berigt kreeg van het bestaan eener aanstekende ziekte in eenige gemeenten op Majorca, werden dadelijk alle mogelijke maatregelen tegen het verspreiden derzelve genomen, en onder anderen gelast, dat de van daar komende schepen in het lazaret van Minorca quarantaine houden. Het blijkt, dat deze ziekte voornamelijk ontstaan is uit de armoede en het slecht voedsel der inwoners, en ook uit de weinige voorzorgen, die zij omtrent de eerste zieken nemen.

Bij de processie van het H. Sacrament te Valencia zag men op eene zegekar het boek der constitutie liggen, geopend en wel bij het tweede hoofdstuk, dat over den godsdienst handelt. Dit gaf veel genoegen en werd door een ieder toegejuicht.

De Gedeputeerden der Cortes komen in menigte te Madrid aan, en doen over het algemeen zeer gematigde gevoelens blijken.

FRANKRYK.

PARIJS, *den 26 junij.*

Te Rennes hebben den 20 en 21 dezer eenige oproerigheden plaats gehad, waaraan voornamelijk een aantal jonge lieden deel namen; doch door tusschenkomst der gewapende magt en na dat zes der belhamels gevat waren, schijnt er de rust geheel hersteld. Te Brest, te Nantes en te Lamballe zijn ook eenige ongeregelheden voorgevallen, maar het overige gedeelte van Bretagne is rustig gebleven.

den 25 junij.

Onder de volmakingen, welke sedert twee jaren in de publieke rijtuigen plaats grijpen, wordt met vermaak opgemerkt die van eene diligence met vier wielen, van eene nieuwe uitvinding, welke thans in het hotel des Fermes, rue de Bouloy, te zien is. Dit rijtuig is in den grootten zin hecht en sterk, en heeft, ten einde met meer gemak en spoed te kunnen loopen, veel hooger en grooter wielen dan alle de andere; maar het buitengemeenste hierbij is, dat, in weerwil dier hooge wielen, het rijtuig nog twee voet lager bij den grond is dan de laagste diligences, die tot dus verre vervaardigd zijn. Dit voordeel maakt het omslaan volstrekt onmogelijk. Het rijtuig is daarenboven zeer ligt en van eenen sierlijken smaak.

Het schijnt, dat men, te Marseille, zeer ongerust is geweest, en dat aldaar de vreemdste geruchten in omloop geweest zijn. De traagheid der postboden deed wenschen, dat de telegrafische linie van Lyon tot aan Marseille mogt uitgestrekt worden. In weerwil van alle die ongerustheden, hebben er geene onlusten plaats gehad; doch de handel was in eene complete stagnatie.

De overblijfsels van oude romeinsche waterleidingen, bij Vienne, in het departement van de Isère, weder gevonden zijnde, heeft men dezelve hersteld, ten einde het water uit de Rhone, waaraan die stad steeds gebrek had, derwaarts te leiden. Deze werkzaamheden gelukkiglijk voltooid zijnde, zoo is het water, voor de eerstemaal, den 19 den, tot groot genoegen der ingezetenen, naar Vienne overgebragt.

De heer *Cailliaud*, van Nantes, zet zijne reizen in Egypte met goed gevolg voort. Hij is, met veel moeite en gevaar, in den Oasis van Siwah, alwaar de bouwvallen van den tempel van *Jupiter Ammon* gevonden worden, doorgedrongen. De heer *Cailliaud* heeft daarvan eene naauwkeurige beschrijving gemaakt, als ook van de stad Siwah zelve, welke slechts uit een groot vierkant gebouw bestaat, waarin de gehuwde mannen en vrouwen van den volksstam, ten getalle van twee duizend, wonen. De jonge lieden wonen in rondom deze soort van kasteel verspreide hutten. In weerwil van al zijn aanhouden, heeft de heer *Cailliaud* geen verlof kunnen bekomen, om in zeker eiland te gaan, hetwelk Arachich genoemd wordt en twintig mijlen van Siwah af ligt; de inwoners bewaren aldaar reliquien, in de tabel en den helm van eenen heiligen Mahometaan bestaande. Deze reiziger heeft zich, van Siwah, langs eenen nieuwen weg, naar Klein-Oasis begeven, waarvan hij, sints den 10den januarij, bezig is, de beschrijving te maken; hij was van voornemen, om twee maanden aldaar te verblijven, en zich vervolgens, in de maand maart, naar Groot-Oasis te begeven, trekkende door *Farafeh*, dat nog door geen Europeaan bezocht is geworden, en door *Dakel*, waarvan de heer *Drovetti* onlangs de beschrijving naar Frankrijk gezonden heeft.

den 27 junij.

Heden, op den middag, heeft Z. M. ambassadeurs en vreemde ministers toegelaten, hun hof bij hoogstdenzelven te maken.

Denzelfden dag is de baron *Fagel*, buitengewoon gezant en minister plenipotentiaris van de Nederlanden, bij den Koning toegelaten geworden en heeft hoogstdenzelven, in eene particuliere audientie, den brief van zijnen souverein

behandigd, houdende kennisgeving van de geboorte van eenen Prins, zoon van Z. K. H. den Prins van Oranje.

Het hof van aſſiſes van Riom heeft, den 23ſten dezer, in eene zaak van moord, vonnis geveld, waarvan de bijzonderheden eenige gelijkenis met die van de beruchte zaak van *Fualdès* hebben. In den nacht van den vastenavond, in 1815, werd de heer *Roſſignol*, te Aurillac, door eene troep gemaskerden, uit zijn huis geligt; deze gemaskerden ſtopten hem eene bal in den mond en bragten hem in een ſlecht huis, met veranderde ſtemmen zingende, om te beletten, dat het gesmoord geſchreeuw van hun ſlagtoffer gehoord wierd. Dáár deed men hem den wreedſten dood ondergaan; vervolgens nam men het lijk op en bragt hetzelve voor de deur van eenen tuin, alwaar men het, door middel van zijnen draagband, die men door den das haalde, ophing. Toen hoorde men, door Aurillac, een liedje, waarvan men eenige woorden onderſcheidde, als *De nachtegaal* (zinspelende op den naam van *Roſſignol*) *is dood; hij zal niet meer zingen*, enz. Den volgenden dag was de geheele ſtad in ontſteltenis gedompeld, toen men het treurig uiteinde van dien ongelukkigen vernam; te vergeefs trachtte men te doen gelooven, dat hij zich zelven om het leven had gebragt; het rapport der geneesheeren bewees het tegendeel; er werd dienvolgens bevel tot eene inſtructie dier zaak gegeven.

Den 23ſten voormeld, hebben twee mannen en drie vrouwen voor het cour-d'aſſiſes te regt geſtaan, als beſchuldigd van aanleggers of medepligtigen van dien moord te zijn; dezelve zijn echter vrijgeſproken. De geen, tegen welken de zwaarste verdenking beſtond, was door de meerderheid der jurij ſchuldig verklaard, maar het hof had zich bij de minderheid gevoegd.

den 28 juni.

In de zitting van de kamer der afgevaardigden van heden, werden, na eenige debatten over de verpachting van de opbrengst der dobbelhuizen aan de ſtad Parijs, welke daarvoor 5,500,000 franken 's jaars in de ſchatkist ſtort, de deliberatien over de uitgaven voor het departement van financien hervat, en zijn dezelve voleindigd met de inwilliging der voor het kadaster en voor den adminiſtrativen dienst van dat departement gevraagde ſommen; de kamer heeft, daarenboven, op voordragt van den minister van financien, eene ſom van 155,000 franken voor de traktementen van de leden van den raad van ministers en de uitgaven van deszelfs bureaux ingewilligd.

De van de grenzen van Spanje ontvangene berigten, wegens den ſtaat der gezondheid van het eiland Majorka, zijn zeer verontrustend. De besmetting, welke zich, in het eerst, op twee of drie plaatſen geopenbaard heeft, ſchijnt tot andere overgeſlagen te zijn, alwaar zij dezelfde verwoestingen aanrigt. Men verzekert, dat de hoofdſtad Palma zich van alle gemeenſchap met het overige van het eiland afgeſcheiden heeft, aangezien de ingezetenen van zoodanige plaatſen, welke die plaag ondervinden, zich, in hoop van het gevaar te ontkomen, naar verſchillende punten begeven hebben.

De geneesheer, welke het beſtuur der publieke gezondheid naar het eerste tooneel der ziekte gezonden heeft, heeft berigt, dat dezelve kwaadaardig, beſmettelijk en zelfs doodelijk is.

Er zijn gezondheids maatregelen genomen, om de departementen, welke veelvuldige gemeenſchap met de baleariſche eilanden houden, voor dezen geeſel te behoeden.

De perziſche ambasſadeur heeft deze ſtad verlaten; doch Z. Exc. begeeft zich niet naar Ispahan: hij heeft een ſchoon buitengoed bij Passy gehuurd, hetwelk hij thans bewoont. Men denkt, dat deze gezant nog eenigen tijd in Frankrijk zal blijven.

Men verzekert, dat de vermaarde lord *Byron*, onmiddelijk in deze ſtad zal aankomen.

Het algerijnsch eskader, zamengeſteld uit vijf gewapende vaartuigen, is in de eerſte dagen van juni onder zeil gegaan.

GROOT-BRITTANNIE.

LONDEN, *den 27 juni.*

Den 23ſten, zeide de graaf *Grey* in het Hoogerhuis, dat, indien aanſtaanden maandag aan het Huis geen berigt gedaan wierd van het ſchikken van het belangrijk verſchil in de koninklijke familie; en men dienvolgens mogt volharden in het voortzetten van het onderzoek, hij het zijnen pligt rekende, alsdan een voorſtel te doen, ten einde het Huis van gemeld onderzoek te ontſlaan. Hij zeide, dat men voor zich had een beſluit, door het Lagerhuis met eene groote meerderheid en met toeſtemming der ministers genomen, in hetwelk verklaard wordt, als de meening van dat Huis, dat, wat ook de uitſlag dier openbare beraadſlagingen zijn moge, welke zullen voortspruiten uit het onderzoek der aan het parlement overgelegde papieren, dezelve ſtrijdig met de waardigheid der kroon, en nadeelig voor de groote belangen van het Rijk zijn zou. Indien er dus geene ſchikking mogt worden getroffen, en men pogen mogt, met het onderzoek door eene geheime commisſie voort te gaan, begreep hij, door eene motie, te moeten beletten, dat het Huis iets zoude doen, hetgeen de ministers zelve erkend hebben, dat aanleiding zoude geven tot een' uitſlag, ſtrijdende met de waardigheid van de kroon en nadeelig voor de groote belangen van het Rijk.

In het Lagerhuis gaf de heer *Brougham*, mede den 23ſten, berigt, dat hij, door het laat afloopen der debatten van den vorigen avond en door ongeſteldheid, de Koningin eerst gisteren na den middag had kunnen ſpreken, en dat H. M., zaturdag, den 24ſten, des ochtends, ten elf ure, gereed zijn zoude, om de deputatie af te wachten, welke aan hoogstdezelve het beſluit van het Huis moet brengen. Dien dag zou het Huis vergaderen, alleen om het antwoord der Koningin te vernemen.

Welgemelde deputatie, beſtaande uit de heeren *Wilberforce*, *Stuart Wortley*, sir *T. Ackland* en *Bankes*, werd dan ook, zaturdag jongsd., bij de Koningin toegelaten. H. M. ſtond in eene kamer met ladij *A. Hamilton*, hebbende aan hare regterzijde den heer *Brougham* en aan hare linkerzijde den heer *Denman*, in hunne ſtaatsie-kleederen. De leden der deputatie, allen in hofkostuum, kwamen in de kamer binnen, en werden door den heer *Brougham* aan H. M. voorgeſteld. Allen knielden en kusten hoogstdezelve de hand; waarna de heer *Wilberforce* het beſluit van het Lagerhuis voorlas.

De Koningin gaf, na dit beſluit gehoord te hebben, aan den heer *Brougham* het volgend antwoord, met last, om hetzelve voor te lezen en aan den heer *Wilberforce* te overhandigen:

„ Ik ben verpligt, met dankbaarheid elke poging vanwege het Lagerhuis te ontvangen, om deszelfs hooge bemiddeling tusſchen te ſtellen, ten einde die ongelukkige verſchillen in de koninklijke familie te vereffenen, waar over niemand meer reden heeft van zich te bedroeven, dan ik zelve. En met volkomen waarheid kan ik verklaren, dat eene geheele verzoening dier oneenigheden, door het gezag van het parlement bewerkt, op gronden, die met de eer en waardigheid van alle partijen ſtrooken, ſteeds de dierbaarste wensch van mijn hart is.

„ Ik kan niet nalaten mijn diep gevoel te uiten over de toegenegen taal dezer beſluiten. Dezelve toont, dat het Lagerhuis de trouwe vertegenwoordiging is van dat edelmoedig volk, aan hetwelk ik eene ſchuld van dankbaarheid heb, die nimmer kan vergolden worden. Ik ben ook gevoelig, dat ik mij zelve bloot ſtel aan het gevaar, om die genen te mishagen, welke binnen kort als regters over mijn gedrag zullen oordeelen. Maar ik verlaat mij op hunne opregtheid en op hunne eer; vertrouwende, dat zij in de gevoelens zullen treden, welke alleen invloed op mijn beſluit hebben.

„ Het zoude mij kwalijk pasſen de magt van het parlement te betwisten, of te onderzoeken naar de wijze, op welke die ten allen tijde kan uitgeoefend worden; maar, hoezeer ik de noodzakelijkheid moge inzien van mij aan deszelfs gezag te onderwerpen, moet de vraag, of ik als partij tot eenigen voorgeſlagen maatregel zal toetreden, door mijne eigene gevoelens en geweten, en door die alleen, beſlist worden.

„ Als onderdaan van den Staat zal ik met eerbiedigheid, en, zoo mogelijk, zonder morren, mij aan elke daad van het ſouverein gezag onderwerpen; maar, als eene beſchuldigde en beleedigde Koningin, ben ik aan den Koning, mij zelve, en alle mijne medeonderdanen verſchuldigd, niet toe te ſtemmen tot de opoffering van eenig wezenlijk voorregt, of mijn beroep in te trekken op die beginſelen van openbare geregtigheid, die te gelijk de beſchermers van den hoogſten en nederigſten perſoon zijn."

De deputatie boog zich en vertrok.

Voor het huis der Koningin ſtond veel volks vergaderd toen de deputatie aankwam. De leden derzelve werden hevig geſcholden en uitgejouwd, en de raadslieden van H. M. daarentegen zeer toegejuicht. Een perſoon, daarentegen, een doornſtok door een der venstersglazen van dat gebouw geworpen hebbende, ontkwam met moeite de woede des volks, en werd naar de politie gebragt.

Toen de deputatie vertrok, werd dezelve door de heeren *Brougham*, en *Denman*, tot aan hare koetsen begeleid, de heer *Brougham*, kwam zelfs nog terug, om de leden de hand toe te reiken en aan het volk te toonen, dat zij met achting moesten behandeld worden.

Op bovengemeld antwoord van H. M. aan de deputatie van het lagerhuis, is weldra gevolgd een beroep van hoogstdezelve aan het hoogerhuis, in welks zitting van den 26ſten lord *Dacre* eene petitie der Koningin heeft ingediend, van den navolgenden inhoud:

„ Aan de geestelijke en wereldlijke lords, in parlement vergaderd.

„ CAROLINA, *Koningin.* De Koningin, onderrigt geworden zijnde, dat er tegen haar, in het hoogerhuis, procedures ſtaan begonnen te worden, oordeelt het noodig zich, als rekwestrante en als mede onderdaan, tot uwe lordſchappen te wenden. Zij verneemt, dat, overeenkomstig de formaliteiten van dit huis, geene andere wijze van gemeenſchap veroorloofd is.

„ Thans, even gelijk ten allen anderen tijde, verklaart zij volkomen bereid te zijn, om elke beſchuldiging, waar door hare eer zou aangerand worden, te keer te gaan, en zij roept een volkomen onderzoek haars gedrags in. Doch vóór alles proteſteert zij tegen alle heimelijk onderzoek; en indien het hoogerhuis des niettegenſtaande bij eene wijze van procederen volhardde, zoo ſtrijdig met alle beginſelen van regtvaardigheid en regts dan moet zij, in de tweede plaats, verklaren, dat zij zelfs van zulk eenen inconſtitutionelen maatregel niets heeft te duchten, ten ware men dien wilde in het werk ſtellen voor de aankomst der getuigen, die zij onverwijld zal oproepen, om alle treken tegen haar aan den dag te brengen. Zij neemt zeer ter harte, dat er thans geene verdaging plaats hebbe in het ten einde brengen van het onderzoek; zullende hare Majesteit, van haren kant, er geene veroorzaken. Edoch de Koningin kan niet veronderſtellen, dat het huis der lords eene zoo ſchreeuwende onregtvaardigheid zou willen begaan, als zou zijn het verleenen van autoriſatie tot een geheim onderzoek van haar gedrag bij afwezigheid van haar zelve en van die van hare raden, terwijl hare verdediging baarblijkelijk moet berusten op getuigenisſen, welke, eerst na verloop van eenige weken, in dit land kunnen aankomen. Van het oogenblik dat dezelve zullen aangekomen zijn, zal zij het hoogerhuis verzoeken, op zoodanige wijze voort te procederen, als hetzelve in goede justitie zal vermeenen te behooren: doch terwijl de eerste maatregel genomen wordt, verzoekt de Koningin, heden, bij monde harer raadslieden, voor de balie uwer lordſchappen, omtrent het onderwerp van haar verzoekſchrift, gehoord te worden."

Bij het overleggen der vorenſtaande petitie, zeide lord *Dacre*, dat hij zulks deed, ingevolge de weigering van den lord kanſelier, om zich met die overbrenging te belasten.

De lord kanſelier zeide daarop, en voor dat de petitie werd voorgelezen, dat de zaak aldus gelegen was. „ Toen mij het verzoekſchrift werd aangeboden, had ik ſlechts drie minuten tijd, om te overleggen, of ik dezelve zou overleggen dan niet: zoo dat over wegende, voor zoo veel mij zulks doenlijk was, dat er op de registers geen voorbeeld van zulk eene handeling voorhanden was, heb ik, in gemoede, gelijk ik hoop, dat uwe lordſchappen mij het regt zullen doen van te gelooven, in twijfel geſtaan, of ik aan zulk eene daad zonder voorbeeld de goedkeuring van den door mij bekleeden post mogt hechten, door het verzoekſchrift der Koningin over te leggen. Ik wil daar door echter niet verſtaan worden te zeggen dat de petitie niet moest aangenomen worden; integendeel, bij ontſtentenis van vroegere voorbeelden, zoo ben ik van oordeel, dat de regel, volgens welken het eenen ieder vrijſtaat, verzoekſchriften aan deze kamer aan te bieden, op de Koningin toepasſelijk moet zijn, en dat het verzoekſchrift behoort te worden aangenomen."

Na nog eenige woorden wisſelingen hierover, werd de petitie (als bovengemeld is) dan ook aangenomen en voorgelezen.

Lord *Dacre*, ſtelde, na de voorlezing, voor, dat de raden der Koningin moesten gehoord worden; waartegen zich niemand verzette.

De heeren *Brougham*, *Denman* en *John Williams*, als raden der Koningin; alsmede de heer *Vizard*, Harer Majesteits ſoliciteur, verſchenen alstoen voor de balie. De twee eerste bepleitten toen de zaak der Koningin, op het onderwerp der petitie andringende, en beweerende, dat een verwijl van twee maanden niet als eene te groote toegevendheid moest beſchouwd worden, daar hetzelve het regt bevorderlijk zou zijn.

De heer *Williams* wilde alstoen insgelijks het woord voeren; doch men merkte op, dat het bij het parlement niet in gebruik was, meer dan twee raadslieden ten behoeve van eenigen rekwestrant te hooren.

Op het voorgeſtelde door lord *Liverpool*, werd beſloten, nog heden de petitie in overweging te nemen.

Lord *Grey* zeide, dat, zoo het verzoek der Koningin niet werd ingewilligd, hij het op laatstleden vrijdag aangekondigd voorſtel doen zou.

In het lagerhuis gaf lord *Castlereagh*, heden, zijn leedwezen te kennen, dat de door het Huis gedane pogingen, om eene ſchikking gemakkelijk te maken, vruchteloos waren geworden. Dewijl de Koningin een openbaar onderzoek gevraagd had, zoo bleef den ministers geene partij meer te kiezen overig, dan tot Hr. Ms. verlangen toe te treden, door de bezwaren tegen haar zoo openbaar mogelijk te voorſchijn te brengen. Hij had eene motie te doen, ten deele gegrond op het antwoord der Koningin; doch hij zou dezelve lang genoeg uitſtellen, op dat men vooraf met de deciſie der lords zou be-

kend kunnen zijn, en, bijaldien het Hoogerhuis eene geregtelijke actie instelde, zou hij zich zelfs van het doen der motie onthouden. Na eene uitgebreide redevoering, bepaalde de edele lord zijne motie tegen donderdag den 6den juli. Voorts deed hij de motie, dat de uitgestelde discussie over 's Konings boodschap tegen vrijdag den 7den juli zou bepaald worden; waartoe, na langdurige discussien, met 195 tegen 100 stemmen, werd besloten.

Eene deputatie van de gildens heeft zich bij den lord maijor vervoegd, om hem te verzoeken, eene vergadering van Common-Hall te beleggen, ten einde te beraadslagen over een adres aan H. M., bij gelegenheid van hare terugkomst in het land. Zijn lordschap heeft het verzoek toegestaan; doch zal nader den dag bepalen, waarop deze vergadering zal gehouden worden.

De ziekte van de hertogin van York, in de afgeloopene week, van eenen ernstigen aard geworden zijnde, zoo is door den geneesheer *Halford* een bulletin publiek gemaakt, houdende, dat de hertogin door de koorts en moeijelijke ademhaling zeer ongesteld was geweest, doch zich, na eene aderlating, eenigzins beter bevindt. Zondag heeft de hertog van York zich naar Oatlands, het verblijf van H. K. H., begeven.

Don *Francisco Antonio Zea*, voormalige vice-president van de republiek van Columbia, is, den 18den dezer, alhier aangekomen. Hij neemt den titel van gevolmagtigd minister van die republiek aan. Onder de geleerden wordt hij, zoo men zegt, zeer geacht. Hij is geboortig van *Antioquia* (nieuw Grenada). Onder *Karel IV*, was hij directeur van den botanischen tuin te Madrid; ook is hij redacteur van de koninklijke courant en van den Mercurius geweest. Toen de franschen Spanje ontruimden, begaf hij zich naar Engeland, en, in 1814 vertrok hij naar Jamaika, alwaar alstoen *Bolivar* resideerde. Hij is dezen naar Amerika gevolgd en heeft hem in alle zijne veldtogten niet verlaten. Tot vice president van de nieuwe republiek verkozen zijnde, heeft hij de functien van dien post uitgeoefend, tot op het oogenblik, dat hij met eene zending herwaarts gelast is geworden.

Heden zijn alhier brieven van Buenos-Ayres, van de laatste dagen van de maand maart, ontvangen. *Sarratea* was tot provisionelen opperston directeur benoemd. De nieuwe vorm van Gouvernement, voor Buenos Ayres aan te nemen, zou, in eene algemeene vergadering van afgevaardigden, in de omstreken van Santa Fe te houden, vastgesteld worden.

NEDERLANDEN.

BRUSSEL, *den 30 junl.*

Eergisteren is de Gouverneur van West-Vlaanderen, op de barge van Gent, die fraai versierd was, en aan boord van welke zich het fraai muzijk van de zesde militaire divisie bevond; alsmede vier kleine stukjes geschut, welke van tijd losgebrand werden, vertrokken. Z. Exc. kwam onder het gebulder van het geschut te Ostende aan, ten einde de plegtige opening van het nieuw kanaal en van het dok, in naam van den minister van binnenlandsche zaken en van den waterstaat, bij te wonen. Deze plegtigheid heeft, gisteren, met het schoonste weder, en in tegenwoordigheid van eene ontzaggelijke menigte aanschouwers, die zich, ter bijwoning van dezelve, derwaarts begeven hadden, plaats gehad. *(l'Oracle.)*

GENT, *den 30 junl.*

Wij bepalen ons tot het mededeelen van de naamlijst der bekroonden bij de verschillende mededingingen bij de koninklijke maatschappij van landbouw en kruidkunde, zoo als dezelve in de openlijke zitting van den 29sten geproclameerd zijn.

Prijs, met eenparige stemmen toegewezen, voor de *Cijcas revoluta*, n°. 719, door mevr. gravin *Vilain XIIII*, in de tuinen van Wetteren gekweekt.

Eerste accessit, met meerderheid van stemmen, en, na vier stemopnemingen, aan den *Metrosideros corifolia*, n°. 622, door den heer *van de Woestijne Kerremans*, in de verzameling van Woudelgem gekweekt.

Tweede accessit, met meerderheid van stemmen, en, na drie stemopnemingen voor de *Erica ventricosa*, n°. 372, door den heer *Laackmann* gekweekt.

I°. Prijsvraag over de *Werktuigen voor den landbouw en voor de tuinierskunst*: eene gouden medaille van aanmoediging, ter waarde van 50 guldens, aan de verhandelingen der heeren *Charles van Hoorebeke* en *P. de Cock* toegewezen.

II°. Prijsvraag over de *Bijenteelt*: dezelfde medaille, aan de verhandeling van den heer *Gossens*, te Stekene, toegewezen.

III°. Eene medaille tot aanmoediging, aan die van den heer *Ch. de Potter*, te Rumbeke, over dezelfde stoffe.

IV°. Voor de *best verzorgde kweekerij van vruchtboomen*, een prijs, door de commissie toegewezen aan den heer *P. A. Verschaffelt*, landbouwer, boomkweeker en bloemist te Gent.

V. *Naamlijst en beschrijving van de teelt der moesgroenten van de provincie*; de prijs is behaald door den heer *P. de Cock*, bloemist, boomkweeker en landbouwer te Gent.

VI°. *Een zandige grond, geschikt gemaakt voor de tot moesgroenten strekkende plaatsen*: de prijs behaald door den heer *Wijckaere*, bouwman van eenen zandigen moestuin.

VII°. Eene medaille van aanmoediging voor *het goed overleg* en den ijver van eenen groenten teelenden tuinier; geschonken aan den tuinman van den heer *van de Woestijne-Kerremans*, deszelfs landgoed te Woudelgem.

De tentoonstelling is buitengemeen fraai; er zijn planten op naam van Z. M. en van Z. K. H. den Prins van Oranje op dezelve geplaatst. Eene nieuwe en merkwaardige zaak bestaat daarin, dat de ten name van Z. K. H. den regerenden groothertog van Saksen Weimar ten toon gestelde planten tot de fraaije collectie behooren, welke dezelve in zijne staten heeft; deze zeer zeldzame en zeer fraaije gewassen zijn onlangs eerst uit Engeland ingevoerd.

(Journ. de Gand)

DUITSCHLAND.

BERLIJN, *den 24 juni.*

Volgens het algemeen zeggen, zoude de nieuwe constitutie voor het koningrijk Pruissen, op den 3den augustus, zijnde Zr. Ms. geboortedag, afgekondigd worden.

STUTTGARD, *den 19. juni.*

Men kan zich geen denkbeeld maken van de vreugde en van het vergenoegen, welke de wijze, waarop de zitting der standen ten einde is geloopen, en de goede verstandhouding, die steeds tusschen het gouvernement en die vergadering geheerscht heeft, onder de ingezetenen van alle klassen heeft veroorzaakt. Behalve deze gelukkige gebeurtenis, hebben wij de hoop van weldra een' troonsopvolger te zien geboren worden, daar zich het gerucht verspreidt, dat H. M. zwanger is. Op het einde dezer maand zullen HH. MM. naar Piza vertrekken.

MENGELINGEN.

Sir *Joseph Banks.*

Sir *Joseph Banks*, die onlangs zijne lange loopbaan in den ouderdom van 80 jaren heeft voleindigd, was ridder van de Bath's-orde, geheimraad van Z. Groot Brittannische Maj., en president van de koninklijke maatschappij van Londen. Deze weldoener der wetenschappen en van het menschdom ondernam, door zijnen smaak voor de natuurlijke historie weggesleept, eene eerste reis naar de kust van Labrador en van Terre-Neuve. Zoodra had het gouvernement niet tot de expeditie van den vermaarden *Cook* besloten, of hij bood niet alleen alles aan, wat, tot het welgelukken dier expeditie, van hem afhing, als mede om zich, zonder eenig loon, bij dezelve in te schepen, maar hij nam ook nog, op zijne kosten, den doctor *Solander* een zweed en leerling van *Linnaeus*, twee teekenaars, eenen secretaris en vier dienstboden met zich.

Alzoo verzelde hij den kapitein *Cook* op deszelfs eerste reize rondom de aarde, gedurende de jaren 1769, 1770 en 1771 gedaan. De belangrijke diensten, welke hij aan deze expeditie bewezen heeft, zijn bekend. Zijn doel was, om de vorderingen der verlichting in zijn vaderland uit te breiden, en hij wanhoopte niet van onder de onbeschaafde en wilde volken, welke hij zou komen te ontdekken, kunsten of werktuigen te verspreiden, welke hun het leven aangenamer zouden maken, en hen misschien, tot op een zeker punt, met de wetenschappen, ten minste zekerlijk met de produkten van Europa, te verrijken. Hij was tweemalen op het punt van om te komen, eens op het Vuurland en eens op Otahiti. De voorzigtigheid, de moed en de ijver voor de wetenschappen, welke *Banks* in den loop dezer expeditie aan den dag legde, verwierven hem eene groote faam. Aan hem zijn wij eene menigte daadzaken en waarnemingen verschuldigd, welke *Cook* niet aangeteekend had: de beschrijving der eilanden en derzelver voorbrengselen; de zeden, gewoonten, godsdienst, regtspleging en taal der volken, welke hij bezocht heeft, alsmede de teekeningen en prenten, welke de fraaije editie in 4°. formaat van deze eerste reis van *Cook* versieren, zijn van hem, en de door hem verzamelde bouwstoffen voor dat werk waren zoo menigvuldig, dat verscheiden lieden beweerden, dat het verhaal der reis niet op den naam van den kommandant, maar op den zijnen behoorde gesteld te worden.

Eenigen tijd na zijne terugkomst in Engeland, huurde hij een schip, en bezocht, van opgenoemden doctor *Solander* vergezeld, IJsland en de Hebriden of westelijke eilanden van Schotland, en aan deze reis zijn wij de kennis verschuldigd van de grot van *Staffa*, eene zeldzaamheid in de natuur, waarvan hij de beschrijving heeft uitgegeven, en die daarna door zoo vele reizigers bezocht geworden is. In 1778 werd hij tot president der koninklijke maatschappij van London benoemd, en, van dien tijd af, was zijn huis de verzamelplaats van alle zoo inlandsche als buitenlandsche geleerden. Hij had de volledigste verzameling van boeken over de natuurlijke historie bijeen gebragt, die in Europa bestaat.

HAMLET SCRIBLERUS.

Na SHAKESPEAR.

To be or not to be, that is the question.

TE ZIJN OF NIET TE ZIJN in de orde der Poëeten?
Op DIT, DIT VRAAGPUNT koomt het aan.
Is 't EDLER, in 't GEMOED den PRIKKEL *DOOR TE STAAN*,
DIE anders *schrijfziekte* is geheeten;
Of *NEMEN WIJ* 'T GEWEER (de pen) op, om de ZEE
Vol galnoot en azijn, van 't Inktvat, *IN TE VAREN*,
EN *UIT TE LEEGEN* van zijn baren,
Door 't monstren van het A, B, C? ---
NIET SCHRIJVEN---dit's zoo goed als *SLAPEN*.
EN SLIMMER NIET, gewis! *Qui bene dormitat,*
Non peccat: Ergo hic non quoque vapulat:
NIET SCHRIJVEN dus betaamt aan brave jonge knapen!
NIET SCHRIJVEN---SLAPEN!---SLAPEN, goed!
MAAR, bij dat slapen, MOOGLIJK *DROOMEN*---?
HIER LIGT DE ZWARIGHEID: dit dit mocht overkomen,
Die dient te weten wat hij doet.
INDIEN *een lastig Rijm* ONS ECHTER 't hoofd WIL KWELLEN,
NA DAT MEN '*t schrijfpapier* EENS OPSLOOT IN DE KAS,
DAN ZIT M'ER TOE! Hoe zal men 't stellen?
Hoe krijgt men 't ooit uit zijn kabas?
Ja, of ik 't zeg, en of ik 't zwijge,
Het hooge woord, dat woord van afschrik, *wil er uit.*
WAT, ZOO IK IN DIEN SLAAP gevoel van honger krijge,
En de arme beurs bevat geen duit?
DAT IS HET GEEN M'ONTZIET, MET AL DAT hersenPLAGEN!
WIE ANDERS, die zoo dol zijn' kostbren TIJD verzet,
Of, die den SCHERVEN BEK EENS DRUKKERS zou *VERDRAGEN*,
Die 't *Manuscript* waardeert, of 't misdruk was, bij 't blad?
Wie zou DE GEESSELING der *Recensenten* lijden?
DE ERRATA van een' *Zetters* knecht?
Die, mooglijk omgekocht van die onze eer benijden,
Ons onzin zeggen doet al meent men 't nog zoo recht?
Wie droeg DE SMART DER MIN voor lieve troetelvruchten,
Waar m' OP 'T COMPTOIR de neus voor ophaalt of om' lacht;
Die 't onverstandig graauw niet acht,
Of telt bij de Almanakkenkluchten?
Wie wou van *ongeduld* en soms van *honger* zuchten,
Terwijl men op het geld des Boekverkoopers *wacht*?
Wie zou de vitterijen dulden
Van Lezers, met ons werk maar zelden half voldaan;
Indien men eeten en zich hoeden kon voor schulden,
Met pen en inkt te laten staan?
Wie zou, bij rijm, bij maat, tooneel- en andre wetten,
ZIJN SCHOUDERS ZETTEN ONDER T' PAK,
Daar zoo veel halzen van verpletten;
INDIEN ER NIET IETS ACHTER STAK? ---
Och! buiten 't krieuwlig vingrenjeuken,
En 't groot beweegrad van de keuken,
Zoo is er nog een ding dat ons de vrijheid rooft,
Het voorhoofd zet in maagre kreuken,
En, hoe men 't neemt of niet, ons altijd maalt door 't hoofd:
Die vraag: *Wat zal men van ons zeggen,*
Indien we ons stil te slapen leggen,
En 't gruwzaam andwoord: NIET MET AL.
Dat NIETS, dat aaklig NIETS, niet zonder schrik te noemen,
DAT LAND VAN DONKLEN NACHT! DIE GRUWELE MUZENVAL!
Wie durft zich tot dien poel van eeuwig duister doemen,
Waar nooit een morgen rijzen zal?
DIT DRIJFT ONS, ALLES EER te wagen,
Dan dat de wereld ons vergat:
En onze heldemoed, om al dat leed TE DRAGEN
Is bangheid voor men weet niet wat.
'T GEWETEN DOET ONS DUS ALS LAFFE BLOODAARTS VREEZEN.
EN PLAKT ons, voor 'T NATUURLIJK ROOD,
DE NARE BLEEKHEID van de dood
Op 't mager uitgestreken wezen.
Het doet ons in ons-zelv' onze eigen kleenheid lezen,
En schept behoefte in 't hart om toch naar iets te staan;
Ja, kan men anders niet verwerven,
Doet liever uitgelachen sterven,
Dan, onbemerkt voorbijgegaan.

BILDERDIJK.

AANSTIPPINGEN.

$\frac{87}{71}$

Voorzeker 't is iets schoons bij hen om lof te praten,
Wier oordeel ge in uw hart uws ondanks moet belachen;
En hiervoor zet ge aldus het beste beentje voor!

(Het vervolg in het Bijvoegsel.)

BIJVOEGSEL DER BATAVIASCHE COURANT.

ZATURDAG, *den* 2*den* DECEMBER, 1820.

(*Vervolg der Courant.*)

90
—
72

Hoffnung, das höchste Wunder, der Gottheit herrlichster Lichtstrahl;
Pfand des ewigen Lebens ..... Beweis: Gott ist und ist Liebe.

71
—
73

Fear not the sword of Fingal. It was never stained with the blood of the vanquished. It never pierced a fallen foe.

89
—
74

Schneller, stürzender stürtzt enteilen die Tage der Wallfahrt,
Zu dem Ziele des Lebens, das erst des Lebens Begin ist.

21
—
75

Nur Liebe darf der Liebe Blumen brechen.
Der schönste Schatz gehört dem Herzen an,
Das ihn erwiedern und empfinden kann.

73
—
76

The war my love is near! the dreadful Dargo comes to try the force of our race.

91
—
77

Ewig lebet in uns die hienieden gesammelte Liebe!
Tod, du zerstörest sie nicht..... du entflammst zur Unsterblichkeit sie nur.

Bekendmaking

INGEVOLGE resolutie van den Gouverneur Generaal in Rade, van den 21sten november 1820 n°. 13, zullen in het openbaar en bij den opslag worden verpacht 's Lands middelen en Domeinen over den jare 1821.

Op den 18den december aanstaande en volgende dagen te Batavia, voor de residentien

Bantam,
Batavia,
Buitenzorg,
de Preanger Regentschappen en
Krawang.

Op den 18den december aanstaande en volgende dagen, te Samarang voor de residentien

Cheribon,
Tagal,
Pakalongang,
Kadoe,
Sourakarta,
Djocjokarta,
Samarang,
Japara en *Joana,* en
Rembang.

Op den 21sten december aanstaande en volgende dagen te Sourabaija voor de residentien

Grissee,
Sourabaija,
Passarouang,
Bezoekie,
Banjoewangie, en
Madura en *Sumanap,*

De verpachtingen zullen geschieden door de respective residenten, elk voor zoo veel hem aangaat, ten overstaan van den inspecteur van financien der afdeeling; en zulks op de voorwaarden welke ten dage der verpachting zullen worden voorgelezen, welke conditien, zoo wel op de secretarien van de residenten van *Batavia, Samarang* en *Sourabaija*, als op die van elken resident, voor zoo veel zijne residentie aangaat, zullen ter lezing liggen.

Batavia, den 27 *november* 1820.

Ter ordonnancie van de hoofddirectie van financien.

De secretaris.
DUIJVENE.

Bekendmaking.

DE inspecteur van financien en waarnemend resident van Samarang maakt hiermede aan een ieder bekend, dat op woensdag den 20sten december aanstaande ten zijnen kantore op het stadhuis alhier, openbaar zal worden aanbesteed de leverantie van vivres en andere benoodigheden, ten dienste van het militaire departement en hospitaal alhier, bestaande in de volgende artikelen.

Rijst.	*Ossen vleesch.*
Droog vleesch.	*Buffels vleesch.*
Sago.	*Brood.*
Suiker.	*Melk.*
Meel.	*Vruchten.*
Peper.	*Eieren.*
Koffij.	*Hoenders.*
Thee.	*Varkens reuzel.*
Azijn.	*Versche boter.*
Lamp olie.	*Limoen sap.*
Brandhout.	*Salade olie.*
Kaarsen.	*Houtskolen.*

De aanbesteding zal geschieden voor den tijd van zes maanden ingaande met 1sten januari en eindigende met ultimo juni 1821.

De gading hebbende zullen hunne aanbiedingen kunnen doen voor of op den dag der aanbesteding, het zij in geschrifte of bij monde, zullende de conditien waarop de aanbesteding zal geschieden van heden af aan voor een ieder ter lezing liggen ten kantore boven vermeld, zoo wel als bij de hoofden der Javanen, Chinezen en Maleiers hier ter plaatze.

SAMARANG, *den* 15 *november* 1820.

De inspecteur van financien en waarnemend resident.
H. J. DOMIS.

Post-kantoor te Batavia.

WORDT ter kennis van het publiek gebragt, dat aan het post-kantoor te Batavia pakketten ter verzending van brieven geopend zijn, om te worden verzonden

naar	schip	kapitein
Amsterdam,	*Ned. Christina Bernardina,*	H. F. Zeijlstra.
Amsterdam,	*Amerik. United States,*	Hutching.
Dito,	*dito Wiliam,*	Rutter.
Rotterdam,	*Arinus Marinus,*	A. Langeveldt.
Antwerpen,	*dito L'Eclair,*	C. Pronk.
Banca,	*dito Jacoba,*	Skitter.
Antwerpen,	*dito Concordia,*	A. Willem.
Ternate,	*Amerik. Pickering,*	Edes.

welke in lading liggen en in den loop dezer maand zullen zeilen.

De brieven of pakketten uit de oostelijke districten kunnen ter verdere verzending onder adres van den postmeester aan de post-kantoren te Samarang en Sourabija, worden bezorgd.

Post-kantoor te BATAVIA, *den* 2 *december* 1820.

De postmeester,
C. MUIJSKEN.

Wisselkours.

BATAVIA, *den* 10*den november* 1820.

Op Holland, 3-m. zigt, 52 *fl. H. Cr.* per *Sp. mat.*
Op Engeland, 3-m. zigt, 5 *schell.* per *dito.*
Op Bengalen, 1-m. zigt, 200 *sicca ropijen* per 100 *Sp. matten.*

BIRTH.] At Samarang, on the 19th November, the Lady of *William Cotes,* Esq. of a Son.

⁂ OP heden verloste zeer voorspoedig van een welgeschapen zoon *J. H. W. Verwoerdt,* echtgenoot van

F. W. VAN ZONST ZELDENRIJK.

Batavia, 25 *nov.* 1820.

⁂ Al degenen welke iets te pretenderen hebben van, dan wel schuldig zijn aan den boedel van wijlen den weledelen heer *Anthonij Macaré,* worden verzocht daarvan ten spoedigste aangifte of betaling te doen, ter weeskamer alhier; almede worden die gene uitgenoodigd, welke vermenen mogten eenige goederen ter reparatie aan welmelden heer afgegeven te hebben, daarvan bij gemelde kamer kennis te geven.

BATAVIA, *den* 25 *november* 1820.

Op last van de weeskamer,
De secretaris.
J. G. DE BOOSER.

DE ondergeteekende heeft gedurende zijne afwezigheid van het eiland, tot zijnen gemagtigden aangesteld den heer *Bernard van Starkenburg Jutting.*

B. H. BOTERKOOPER.

BATAVIA, *den* 5 *nov.* 1820.

DE ondergeteekende naar Europa vertrekkende, heeft tot haren gemagtigden aangesteld wegens hare nog uitstaande zaken, den weleerwaarden heer *P. Wedding,* te Rijswijk.

weduwe GROEN.

GOENONG SAHARIE, *den* 23 *nov.* 1820.

Advertentie.

ALLE degenen die iets te vorderen hebben, dan wel verschuldigt zijn aan de boedel van wijlen den arabier *Sait Mohamat Bin Sleman Rifagie,* gelieven daarvan opgave of betaling te doen binnen den tijd van zes weken, van heden gerekend aan den ondergeteekende testamentairen executeur.

INGABEIJ SOEMO DIWIRIJO.

SOURABAIJA, *den* 18 *november* 1820.

Advertentie.

DOOR het overlijden van onzen compagnon *J. F. Trentowskii,* onze firma van *Romswinckel, Brandt & Co.,* gedissolveerd zijnde, geven wij daarvan zoo wel kennis, als dat onze handel en commissie zaken, voortaan zullen continueren onder onze vorige firma van

ROMSWINCKEL & BRANDT,

BATAVIA, *den* 19 *nov.* 1820.

Advertentie.

ALLE de geenen die iets te pretenderen hebben, dan wel verschuldigt zijn aan den boedel van wijlen den kapitein luitenant van Z. M. Koloniale Marine en havenmeester alhier, *Carel Jacobson,* gelieven daar van opgave te doen binnen den tijd van zes weken, van heden gerekend, aan de ondergeteekende gesubstitueerde executeuren.

Ook wordt een ieder verzocht, waar voor de overledene borg mogt zijn geblevene, zich in die tusschen tijd van andere te willen voorzien.

F. DE CHIUSOLE.
W. E. BERKHOLST.
P. F. BOSCH.

SOURABAIJA, *den* 26 *october* 1820.

DE heer *N. Rundberg,* verzoekt die gene die eenige pretentie ten zijnen laste mogten hebben, tot spoedige vereffening te zenden, op de Groote-rivier oostzijde No. 37.

BATAVIA, *den* 16 *nov.* 1820.

MR. *N. Rundberg* requests all persons who may have demands against him, to send for immediate payment at No. 37, East-side, Great-river-street.

BATAVIA, 16*th nov.* 1820.

DE executeuren van wijlen den heer *James Ainslie*, verlangende de rekening dezes boedels te sluiten, geven hiermede kennis, dat eene bijeenkomst zal plaats hebben, op woensdag den 29 dezer, ten kantore van den heer *J. Williams*, en dat na dien tijd geene pretensien meer aangenomen zullen worden.

THE Executors of the late Mr. *James Ainslie*, wishing to close accounts with the Estate, do hereby give notice, that a meeting will take place at the office of Mr. *Williams*, on Wednesday the 29th of this month, after which day no claims will be considered.

*** DE weeskamer te Batavia, verzoekt elk en een iegelijk welke iets te vorderen heeft van, dan wel verschuldigd is, aan de boedels van wijlen *J. J. Rançonnet*, *Matheus Jose Canves*, *Maria Thomas*, en *J. W. Crost* wed. *Kloprogge*, daarvan aan haar aangifte en betaling te doen.

BATAVIA, *den* 18 *nov.* 1820.

Op last van de weeskamer,
De secretaris.
H. DE BOOSER.

ALLE de genen die iets te pretenderen hebben, dan wel schuldig zijn, aan den boedel van wijlen den kapitein *Hamdja*, van Campong Anke, gelieven daarvan opgave en betaling te doen, binnen den tijd van twee weeken, aan den testamentairen executeur, den *Adjie Baharroedien*.

ALLE de genen welke iets te vorderen hebben of wel verschuldigd zijn, aan den boedel van wijlen, den op den 11 dezer, overledenen chirurgijn der 3de klasse bij het hospitaal alhier, *L. Lammers*, worden verzocht daarvan opgave of betaling te doen voor ultimo dezer, aan de ondergeteekende kommisarissen in voornoemden boedel.

G. L. HAGEN.
chirurgijn der 2de klasse
VAN DER ELST.
chirurgijn der 3de klasse.

DE tot nu bestaan gehad hebbende firma van *A. E. Soesman & Co.*, gedesolveerd zijnde, zullen de zaken van nu af aan behandeld worden, onder de benaming van *Soesman & Wilson*.

Advertentie.

DE ondergeteekende maken bij deze bekend dat het magazijn van negotie goederen onder het beheer van wijlen den heer *J. E. Trentowskij*, gestaan hebbende, voortaan door den heer *E. Cornelissen* zal worden gecontinueerd.

ROMSWINCKEL & BRANDT.

BATAVIA, *den* 20 *nov.* 1820.

PRESIDENT en leden der weeskamer te Samarang, adverteeren allen en een iegelijk wien zulks zoude mogen aangaan, dat de nalatenschap van den te Rembang ab-intestato overledenen *Jan Alexander Wessel*, binnen kort staat verevend te worden; noodigende mitsdeze, een ieder uit, eenig regt ofte aanspraak op voorschr. nalatenschap hebbende, zich te dien einde binnen den tijd van zes weken aan voorz. kamer te willen wenden.

SAMARANG, *den* 5 *nov.* 1820.

Op last van de kamer,
De secretaris.
J. W. REGENSBURG.

Advertentie.

DIE iets te pretenderen hebben van, dan wel verschuldigd zijn aan den boedel van wijlen den heer *Johannes Fredrik Trentowskij*, gelieve daarvan opgave en betaling te doen, voor ultimo december aanstaande, aan den ondergeteekenden testamentaire executeuren.

J. C. ROMSWINCKEL en
F. A. BRANDT.

Batavia, 29 *nov.* 1820.

ALLE degenen die iets te vorderen hebben of verschuldigd zijn, aan de boedels van de alhier ab-intestato overledenen moor *Nejam Sarang*, *Hendrik Koeroos*, en van den chinees *Han I-Amko*, ten regte *Han I-Amjan*, met testamentaire dispositie overleden, doch bij afwezigheid van *Han Jongko*, en *Oeij Thaijlo*, executeuren in deszelfs boedel benoemd, gelieven daarvan opgaven of betaling te doen, binnen den tijd van zes weken aan den

secretaris van wees- en boedelmeesteren.
A. H. DOZIJ.

Sourabaija, 23 *november* 1820.

DE ondergeteekende voornemens zijnde dit eiland Java te verlaten, en in een ander gedeelte van Nederlandsch Indien zich met de woon te vestigen, noodigt mits deze, al en een iegelijk welke vermeend eenige wettige vordering ten zijnen laste te hebben, daarvan aan hem opgave te doen voor medio december aanstaande, ten huize van mevrouw *Mum*.

A. VINCENT.

Molenvliet, 29 *november* 1820.

DE ondergeteekende ingevolge bekomen verlof, voor eenigen tijd dit gewest verlatende, verzoekt een ieder welke iets van hem te vorderen heeft, dan wel verschuldigd is, daarvan opgave of betaling te doen, binnen den tijd van veertien dagen gerekend van heden.

J. A. HOORN,
Adres bij den luitenant kolonel HOORN,
te Weltevreden.

Batavia, *den* 1 *dec.* 1820.

DIE genen welke iets te vorderen hebben van den ondergeteekenden, gelieven zich te adresseeren ten kantore van *Westermann & De Nijs*, voor ultimo december aanstaande.

J. F. WESTERMANN

ALLE de gene welke iets te vorderen hebben dan wel verschuldigt zijn, aan den boedel van wijlen den majoor *J. F. Abbema*, gewezenen onder-inspecteur der 2de klasse bij de militaire administratie in de 2de groote militaire afdeeling, gelieven daarvan opgave of betaling te doen, in den tijd van een maand, ten einde er kennis van te kunnen geven waar het behoort.

De generale gemagtigde
C. H. KLEIN.

Samarang, *den* 24 *nov.* 1820.

Vendu Advertissementen.

Door Vendumeesters zullen de volgende Vendutien worden gehouden, als:

Op Maandag den 4den dec. 1820.

VOOR het sterfhuis van wijlen de heer *S. Mackertich* staande op de Groote-rocamalacca van huismeubelen, slaven, goudwerken en andere goederen meer.

Op Dingsdag den 5den dec. 1820.

VOOR het negotie huis van de heeren *Jessen, Trail & Co.* staande aan de oostzijde van de Groote-rivier, van papieren, thee, laarsen en schoenen, zeep en andere goederen meer.

Op Woensdag den 6den dec. 1820.

VOOR het negotie huis van de heeren *Romswinkel & Brandt*, staande in de binnen Nieuwpoort straat voor reekening des boedels van wijlen de heer *Tremowskij*, van gemaakte kleederen, diverse meubelen, als secretair, rustbanken, schilderijen, roodewijn, lakens en casemieren, hoeden, jenever in heele en halve kelders, glas werken, een fraaije pendule en wesmeer.

Als mede voor reekening van de heer *R. van Prehn*, te Samarang van eenige goede en bekwame slaven en slavinne, waar van de lijst nader zal worden rond gezonden.

Op Donderdag den 7den dec. 1820.

VOOR het negotie huis van de heeren *J. F. Arnold & Co.* staande aan de westzijde van de Groote-river, van roodewijn op vaten, dito bordeaux in kisten van een dozijn, kurke proppen, glas werken, bijouterien, kerfewater, ronde hoeden, witte en zwarte zijde dames en mans kousen, Javasche sarongs, nieuwe Engelsche zadels met dies hoofdstellen en andere goederen meer.

En precies om 11 *uren.*

DE brik *Adventure*, geannonceert in de Courant no. 46, in de vendu advertissementen.

Op vrijdag den 8sten dec. 1820.

VOOR het sterfhuis van wijlen de Chineese vrouw *Tan Bonio*, staande op de weg naar Angiols, van huismeubelen, wagens, paarden, slaven, kleederen en wesmeer.

Op zaturdag den 9den dec. 1820.

TEN overstaan van eene kommissie der Weeskamer, voor het sterfhuis en voor reekening des boedels van wijlen de heer *Anthonij Macaré*, staande op de Groote-rivier van een partij fraaije huismeubelen, juweelen, goud, zilver en koper werken, fraaije pendules met orgels, een fraaije secretaire, met klok en orgel met 12 walsen, mansklederen, juweliers, goud en zilver smits gereedschappen, wagens, paarden, lijfeigenen, en wat er meer op dien dag zal worden ten voorschijn gebragt.

Te koop.

HET huis met dies bijgebouwen of de tuin op aannemelijke conditien van en bewoond, door

J. VAN REENEN.

For Sale.

ON moderate terms, the HOUSE or GARDEN, occupied by *J. van Reenen*.

For Private Sale.

THAT beautiful, and substantial-built Ship, the SYREN, 313 Tons measurement or thereabouts. The Syren is well known as the fastest sailing Ship out of India, and as a sea boat unequalled. She is well found in stores, has two patent chain cables, excellent quarters, and can mount if required 22 guns. She is just out of Messrs. *Richardson & Co.'s* Dock at Calcutta, where she has been completely new coppered, and her repairs alone cost nearly 15,000 Sicca Rupees. The Syren is copper-fastened, and is admirably adapted either for an Eastern trader, or to send to South-America or the Mediterranean. A list of her stores may be seen at Messrs. *Deans, Scott & Co.'s* office, where every information can be had relative to the Ship.

Batavia, *Nov.* 15*th*. 1820.

Te koop.

OP aannemelijke voorwaarden het land Japan, te bevragen bij den eigenaar

TIEDEMAN.

Wissels op London.

TE bevragen bij de firma van *Deans, Scott & Co.*

Batavia, 9 *november* 1820.

Bills on London.

TO be had on application to Messrs. *Deans, Scott & Co.*

Batavia, 9*th November* 1820.

Advertentie.

In het laatst van deze of begin der volgende maand, zullen op een nader te bepalen dag en plaats publiek worden verkocht eenige goede en bekwame slaven en slavinnen, toebehorende aan den heer *R. van Prehn*, te Samarang.

Advertentie.

Bij de heeren *Colville, Jutting & Co.*, zijn te bekomen de volgende goederen, pas aangebragt met het Nederlandsch schip Emerentia, kapitein *Wolbert Schipman*, als: beste schiedammer genever, roode wijn *van Roest, Ellinckhuijzen, van der Ven Phooft* en *van Vollenhoven*, witte 1ste kwaliteit bergerac wijn, beste ansjovisch, megchels bier en maagbitter, boslemmer messen en timmermans gereedschappen, touwwerk en kurkeproppen ect. alles tot zeer moderate prijzen.

Batavia, 10 *november* 1820.

Te koop.

Een bekwame koetzier en huisjongen, te bevragen bij den heer *Leps*, in de Nieuwpoortstraat.

Te koop.

Brandewijn, benicarlo wijn, genever op fust en in kelders, selzerwater, meel, beschuit, gezouten vleesch, dito spek, spermaceti kaarsen, en rozijnen; deze goederen zijn aangebragt per het schip Patterson, kapt. *Pearce*, en het schip Fame, *Reijnolds*, en worden thans gelost. Adres bij

SOESMAN EN WILSON.

For Sale,

At Messrs. *Deans, Scott & Co.'s* Warehouse, the following Goods, just imported from Calcutta by the Ship Syren, Captain *Thomas MacDonnell*, — beautiful Cashmere Shawls, of all colors; Benares Eckpattas; Wheat; Saltpetre; Shell Lac; Musk; and real Cogniac Brandy, in bottles.

Batavia, Nov. 14th, 1820.

Met de Ladij Flora, is van China aangebragt eene extra puike kleine partij pecco thee, welke ter verkoop, in quantiteiten na gerieve der koopers, wordt aangeboden door *J. Williams*, op de Groote-rivier.

Batavia, 22 *november* 1820.

Just received per Lady Flora, from China, a small parcel of extra fine Pecco Tea, for Sale in lots to suit the purchasers, by *John Williams*, Great-river-street.

Batavia, 22 *nov.* 1820.

Op de hoek van de Jonker straat, vlak over 't kollecteurs kantoor, zijn tegen gereede betaling te bekomen, versche kaapsche rozijnen, peren, persiken en appelen.

Advertentie.

Zijn te bekomen bij *J. Schaider*, buiten Nieuwpoort-straat, muscaat-wijn, frontignac en vin de grave in pijpen en kisten, eerste soort, provence zoete olie, conjak brandewijn, anizette, horologies, en andere goederen meer.

De ondergeteekende de toko van wijlen den heer *J. F. Trentowsky* continuerende, heeft de eer te berigten, dat bij hem nog voorhanden en te bekomen zijn, ansjovisch, rookvleesch, hammen, zoetemelksche en leidsche kaasen, banquet, pruimen, rozijnen, amandelen, bier, piermonts en zeltserwater, liqueuren, als curacao, anizette, benevens maagelixter etc. diverse soorten van wijnen, keukenzuuren, Bengaalsche tafel lakens en servetten, speelende snuif en tabaks doosen, parfumerien, haarspelden, en veele andere artikelen meer.

E. CORNELISSEN.
In de binnen Nieuwpoort-straat.

Te koop, No. 8 Groote rivier, zout vleesch, hammen, gezoute visch, zeep, *van der Veen's* elixer, fijne hemden, en andere goederen meer.

Bij den ondergeteekenden zijn thans behalve de in vorige nummers vermelde goederen, ook noch te bekomen beste ligte en zwaare Utrechtsche bieren van bezondere goede qualiteiten.

E. CORNELISSEN,
Binnen Nieuwpoort straat.

Robert Thornton, begs leave to inform the Public, that he has removed his Store in great Malacca-street, to the one lately occupied by the late Mr. *Velthuizen*, in Fore-street, where he has for Sale an elegant assortment of Piece Goods, also Madeira and Claret Wine, Cogniac Brandy, Genever and Pale Ale, in bottles.

Robert Thornton, heeft de eer mits dezen aan het geëerd publiek bekend te maken, dat hij zijn negotie huis van Groote malacca straat verplaatst heeft, in het huis onlangs geoccupeerd geweest door den heer *Velthuizen* op de Voorreij, alwaar te bekomen zijn een aanzienlijk assortiment van Europische goederen, als: chitzen, witte goederen, kousen, shals, Balosore en Madrassche doeken, kanten; dames lakens; castor en stroo-hoeden voor heeren; handschoenen, gemaakte hemden, pantalons, en camisoolen, dames en heeren [illegible], sweepen, plected goederen, schrijf lessenaars, dames werk doosjes, parasols en zijde umbrellas, super fijne chinaas thee servies, tafel servisen, glaaze kroonen, muur stolpen en hang stolpen, spiegels, bier glazen, wax kaarsen, zeep, ijzer en staal, ijzerwerken en tinwerken, madera en claret wijn, cognac brandewijn, en schiedammer, en pale ale in bottels.

Te koop.

Brandhout bij de kadem en meerder partijen, af te leveren, in de stad en dies nabijheid waar toe men zich kan adresseren bij den ondergeteekende te Kampong-Malaijoe.

JAN PIETER VERKLOKKE.

Voor vracht en passage,

Naar Antwerpen, Rotterdam, Amsterdam, of eenige andere haven van de Nederlanden het snelzeilend schip Emerentia, kapt. *Wolbert Schipman*, groot 150 rogge lasten. Alle mogelijke faciliteiten zullen in het beladen van dezen bodem worden gegeven. Adres bij de heeren *Colville, Jutting & Co.*

Batavia, 16 *november* 1820.

Voor vracht en passage.

Naar Rotterdam, Amsterdam, Antwerpen, of eenige andere haven van de Nederlanden met het extra snelzeilend gekoperd schip Elizabeth Johanna, kapt. *Lucas*, genoeg in deze gewesten bekend om geene aanprijzing te behoeven! Hetzelve zal spoedig met laden aanvangen. Adres bij de heeren *Colville, Jutting & Co.*

Batavia, 16 *november* 1820.

Vracht.

Voor de Kaap de Goede Hoop.

Met het snel-zeilend schip Ladij Flora, kapitein *Balston*, 't geen in eenige dagen zeilen en vracht innemen zal op de gewone voorwaarden; te bevragen bij *Deans, Scott & Co.*,

Freight,

To the Cape of Good Hope.

The fast-sailing Ship Ladij Flora, Capt. *Balston*, will sail in a few days, and receive freight on the usual terms; apply to Messrs. *Deans, Scott & Co.*, at their office.

Batavia, *nov. 16th* 1820.

Advertentie.

Het schip Christina Bernardina, kapitein *H. F. Zeijlstra*, zal met ultimo van deze maand naar Amsterdam vertrekken, iemand genegen zijnde daarin nog enige goederen op vracht te laden adressere zich ten kantore van

ROMSWINCKEL, & BRANDT.

Vracht en Passage,

Naar Engeland of Holland, met het Engelsch schip Earl St. Vincent, kapitein *Simpson*, groot 413 tonnen, te bevragen bij de firma van *Deans, Scott & Co.*, te Batavia.

Batavia den 13 *nov.* 1820.

Freight and Passage.

To England or Holland, on the good Ship Earl St. Vincent, Captain *Simpson*, burthen 413 Tons; application to be made to Messrs. *Deans, Scott & Co.* at their office in Batavia.

Nov. 13th, 1820.

Passagie naar Engeland.

Met het extra wel getimmerd gekoperde snelzeilende Engelsche schip Fort William, groot omtrent 1200 tonnen, gevoerd door kapitein *A. Glas*, hetwelk met het einde der aanstaande maand staat te vertrekken.

Deze is eene uitmuntende gelegenheid, het zij voor enkelde heeren, dan wel voor familien, die of zelve naar Europa wenschen te vertrekken, dan wel hunne kinderen derwaarts te zenden; zijnde het schip van groote vertrekken en hutten en alle gemaklijkheden voorzien, waardoor eene zoodanige reize aangenaam kan gemaakt worden. Adres aan den kapitein ten kantore van de heeren *Miln, Haswell & Co.*; Groote-rivier.

Passage to England.

The superior-built and fast-sailing Ship the Fort William, burthen 1200 Tons, and commanded by Capt. *A. Glass*, will sail in all December. The present is a highly eligible opportunity for single gentlemen or families desirous of proceeding or sending their children to Europe, the accommodations being extensive, and well adapted to render their situation particularly convenient.

Apply to the Commander, at Messrs. *Miln, Haswell & Co's.*

Vracht naar Rotterdam
en Amsterdam.

MET het snelzeilend, gekoperd schip, ARINUS MARINUS, kapt. *A. Langeveldt*, hetzelve heeft nog eenige ruimte voor vracht goederen open, legt nu in lading en zal in het laast van deze maand zeilen; adres ten kantore van de heeren *van Rejck, Prediger & Co.*

Batavia, den 2 december 1820.

EEN afgedankt militair wenscht als *Mandoor* op een landgoed geplaatst te worden. Hij verstaat redelijk goed lezen en schrijven en belooft een goed gedrag. Te bevragen ter landsdrukkerij.

Verloren.

EEN zwarte poedel hond van het kleinste soort, hebbende eenige grijse hairen op de rug, eene premie van 5 Spaanse matten voor den terug brenger bij *Berens*, op Weltevreden.

PONDARD, horologie-maker heeft deszelfs winkel verplaatst op Noordwijk, en informeert scheeps kapiteinen, dat hij chronometers ter reparatie en inorder brenging zal ontvangen, en bij dat hem de noodige instrumenten ter observatie aan handen zijn.

Indien het iemand moeilijk mogt zijn, om de goederen ten zijnen huize te bezorgen, kunnen dezelven bij den heer *Schaider*, te verdere bezorging worden afgegeven.

PONDARD, Watchmaker, has removed to Noordwyk, and informs the Commanders of vessels, that he receives Chronometers for repair, and to regulate them the necessary instruments for observation being with him.

In case of difficulty to send them up to Noordwyk, *Mr. Schaider*, outer Newport-street, will receive and forward them.

DE directie der *Societeit de Harmonie* heeft het vermaak aan de heeren medeleden te berigten, dat, door de vriendelijke en verpligtende medewerking van eender leden, een aantal nieuwspapieren en andere werken ter lezing liggen, in eene daartoe geappropriëerde kamer van het locaal. De directie twijffelt niet, of deze vermeerdering van genoegens en nutte uitspanning zal allezins aangenaam zijn.

Namens de directie voornoemd,

SAMPSON, *sec.*

Rywsyk, den 14 november 1820.

DE heeren leden der societeit *de Harmonie* worden bij deze verwittigd, dat ingevolge het reglement een bus in gem. locaal is geplaatst, ter ontvangst van de geslotene billetten voor de benoeming van eene nieuwe directie voor het volgende jaar; wordende tevens verzocht, dezelven voor den 25 december aanstaande te willen inzenden.

Namens de directie der Societeit voorn.

SAMPSON, *sec.*

Ryswyk den 22 november 1820,

*** *Ter Lands-Drukkerij wordt, tegen betaling van f 6:-:, afgeleverd het Naamboekje voor het 2de halfjaar 1820. als ook de nummers 31 tot en met 40 van het staatsblad 1820 prijs f 1: 20 st.*

TE KOOP, *ter Lands-Drukkerij Nederlandsche* Staats-Almanakken *voor het Jaar 1820 à f 7:-:-*

TE KOOP, *ter Land-Drukkerij Bataviasche* Almanakken *voor 1821, prijs f 2.*

DE INTEEKENAREN VOOR DE BATAVIASCHE COURANT WORDEN VERZOCHT DE INTEEKENINGSBILJETTEN VOOR HET AANSTAANDE HALFJAAR MET DEN INTEEKENINGSPRIJS VAN f 20 AAN DE LANDS DRUKKERIJ TE ZENDEN VÓÓR DEN 15TEN JANUARI 1821.

OM DUIDELIJKE OPGAVE VAN NAAM EN WOONPLAATS WORDT ZEER VERZOCHT.

NIEUWE INTEEKENAREN VOOR 1821 KUNNEN TEGEN DEN GEWOONEN PRIJS NOG INGENAAIDE BUNDELS COURANTEN VAN HET LAATSTE HALFJAAR 1820 VERKRIJGEN.

THE SUBSCRIBERS TO THE BATAVIA GAZETTE ARE HEREBY REQUESTED TO SEND IN THE SUBSCRIPTION-MONEY AMOUNTING TO f.20, FOR THE FIRST SIX-MONTHS OF THE ENSUING YEAR, BEFORE THE END OF 1820.

TO PREVENT MISTAKES, NAME, PLACE OF RESIDENCE, &C. SHOULD BE WRITTEN AS LEGIBLE AS POSSIBLE.

NEW SUBSCRIBERS FOR 1821 MAY BE SUPPLIED WITH GAZETTES BOUND UP, FOR THE LAST HALF YEAR OF 1820, AT THE USUAL PRICE.

GEDRUKT TE BATAVIA,

ter Lands Drukkerij.

50

BUITEN GEWONE Bataviaſche Courant.

MAANDAG, *den 4den* DECEMBER, 1820.

Na gedurende eenen geruimen tijd verſtoken te zijn geweest van berigten omtrent de kleine expeditie, welke zich in de maand augustus jl., onder de bevelen van den luitenant-kolonel *Keer*, reſident en kommandant van Banka, had in beweging gezet, om de zeeroovers te verjagen, die zich, in gemeenſchap met eenige Palembangers, hadden genesteld in het oostelijk gedeelte van dat eiland, heeft eindelijk de aankomst van het ſchip *L'Emilie*, kapitein *Christenſen*, het Gouvernement in het bezit geſteld van officiële rapporten over dat onderwerp, waaruit is gebleken, dat die onderneming met het gelukkigst gevolg is bekroond geworden. Uit hoofde van het belang dat vele lezers daarin zullen ſtellen, worden die rapporten in derzelver geheel medegedeeld.

MUNTOK, *den 22ſten Aug.* 1820.

Nadat ik Uwe Excellentie bij mijne miſſive No. 72 heb kennis gegeven van het verlies van *Batoe Roesſa*, heb ik berigt ontvangen dat de drie Koloniale vaartuigen, onder de orders van den luitenant *Guichard*, welke op mijnen last de brik *Pallas* zouden opzoeken, om die weder naar *Koba* te convoijeeren, bij de *Kwala* van *Pankal Pinang* acht rover praauwen ontmoetende, daarmede ſlaags zijn geraakt; dat na eenige uren in gevegt geweest te zijn, een derzelve praauwen, met twee ijzere drieponders gewapend en beladen met eenige ſchuitjes tin en tin-erts, in onze handen is gevallen, terwijl de overigen de vlugt namen; dat deze officier, de *Kwala* moetende binnen zeilen om eenige militaire goederen voor *Pankal-Pinang* te losſen, van deze laatſte plaats berigt ontving, dat op den vorigen dag *Batoe-Roesſa* door de roovers was genomen, en dat een aantal praauwen nog in de rivier van *Marawang* zich bevonden.

Dat hij luitenant daarop met zijne drie vaartuigen, de rivier opwerkende, om de roovers optezoeken, al ſpoedig eenige praauwen ontdekte; op deze beginnende te vuren, kwamen er eenige meerdeer te voorſchijn, die vervolgens gezamentlijk zich dapper verweerden.

Dat dit gevecht eenigen tijd onderhouden zijnde, hij luitenant had geoordeeld beter te doen met zijne vaartuigen af te zakken, de roovers in de monding der *Kwala* op te wachten en hun zoo mogelijk in de rivier te blokkeren, tot dat er meerder magt zoude aankomen.

Hierna heeft mij de heer *Roſier* berigt, dat de praauwen welke in de rivier geblokkeerd zijn, die zijn van *Radin Ali* en *Panglima Radiah*, en dat deze hoofden zich op dezelven bevinden; dat zij de rivier zijn opgevaren tot bij de kampong *Ayer Dingin*, en aldaar hun veroverd tin en andere goederen ontladen hebben; dat zij zich vervolgens met de landroovers hebben vereenigd, en eene verſchanſing opwerpen; dat zij van daar de districten *Marawang* en *Pankal Pinang* bedreigen en reeds verſcheidene kampongs in den omtrek hebben verbrand, en eindelijk, dat de garniſoenen door de menigvuldige ziekten, te zwak waren om iets tegen deze gecombineerde magt te kunnen ondernemen.

Dat ook ter zelfder tijd dat *Batoe Roesſa* is genomen, eene andere diviſie zeerovers van den zeekant en de landroovers van den achterkant, twee aanvallen op *Koba* hebben gedaan, doch telkens gelukkig door de bezetting waren afgeſlagen.

Daar nu deze omſtandigheden voor die ſtreeken dadelijk hulp vorderen en mogelijk door eene beweging over land, met die welke de kleine vaartuigen in de rivieren zullen moeten doen, wel te combineren, ditmaal aan deze vagabonden een gevoelige ſlag kan worden toegebragt, zoo heb ik mijn plan om van *Muntok* naar *Toboally*, en van daar door de *Poelo Lepars* naar *Kappo*, *Koba*, enz. te gaan, in zoo verre moeten veranderen, dat ik de expeditie zal rigten op het dadelijk bedreigde punt; van daar zal ik te land en te water de roovers opzoeken en trachten hun uit deze oorden te verjagen; vervolgens doordringen naar *Nierie* en *Katia*, hunne verzamelplaatſen, en eindelijk naar *Toboally*, om aldaar weder eenen post opterigten.

Hoezeer mijne operatien nu van eenen anderen kant zullen worden begonnen, zoo hoop ik echter aan mijn eerſte plan beſlag te zullen kunnen geven, en verzoeke Uwe Excellentie daarom nogmaals om alle op mijne miſſive No. 72 naar Banka af te zenden kleine gewapende vaartuigen, benevens de completering der zich hier bevindende kompagnien, naar *Toboally* te willen doen vertrekken.

De luitenant-kolonel fungerend reſident van Banka.

KEER.

Aan
Zijne Excellencie den
Secretaris van Staat
Gouverneur Generaal
enz., enz., enz.

Aan boord der roei-kannonneerboot no. 1, ter reede van Pankal Pinang, den 24ſten ſeptember 1820.

Ik had de eer Uwe Excellentie bij miſſive in dato 22 augustus jl. no. 78, kennis te geven, dat de zeeroovers in de rivier van *Marawang* waren ingeſloten, en ik mij naar derwaarts zoude ſpoeden, om hun ditmaal voor hunne vermetele onderneming te ſtraffen.

Den 6den dezer door eenen tragen voortgang, welke aan weer, wind en ſtromen is toeteſchrijven, eerst te *Soengy Liat* aankomende, moest ik het ongenoegen hebben te vernemen, dat, daar de luitenant ter zee *Guichard* had goedgevonden om met de vaartuigen onder zijne orders, op den 19den der vorige maand de *Kwala* voornoemd te verlaten, de roovers daarvan hadden gebruik gemaakt, en den dag daaraanvolgende in het gezigt onzer vaartuigen, de rivier uithaalden en ongeſtoord hunnen wegvervolgden. Voorts werd ik door mijne gecommitteerden aldaar, en den kommandant van de oostkust geinformeerd, dat gedurende het aanzijn der zeeroovers, de landroovers onder de aanvoering van de moordenaars *Barin* en *Koesſit*, mede zoodanig in ſtoutheid en aantal waren toegenomen, dat zij zich niet ontzagen om in de nabijheid van *Soengij Liat* en onder het bereik van het geſchut met vuurfakkels als anderzins te voorſchijn te komen, terwijl zij te *Marawang* alle mijnwerkers verſtoorden, en weinige dagen te voren het dorp *Tjingal* hadden afgebrand.

Den 7den dezer begaf ik mij naar *Marawang* om de middelen van verdeediging aldaar te inſpecteren. Bij mijne aankomst vervoegden alle hoofden der mijnen zich bij mij, gezamentlijk te kennen gevende, dat zij niet meer in hunne mijnen konden werken, aangezien er dagelijks door de roovers allerlei ſoort van geweldenarijen gepleegd, hunne eigendommen vernield, hunne vrouwen en kinderen medegeſleept werden, en zij hierdoor hunne broodwinning verloren, waarom zij mij verzochten, zich te mogen wapenen en op hunne beurt de roovers te mogen vervolgen.

Dit hun verzoek bij eene vorige gelegenheid afgeſlagen, achtte ik thans niet goed te weigeren. Eensdeels was het noodig geworden om de Chinezen een bewijs van vertrouwen te geven, uit hoofde zij mismoedig waren, zich ſtrafloos alles te zien afſtelen en vernielen, en door mijne weigering hunne ontevredenheid zoude hebben toegenomen, hetwelk mogelijk groote ſchade aan het Gouvernement zoude veroorzaakt hebben; anderdeels was het noodig, dat de roovers openlijk ondervonden, dat zij van de Chinezen dien bijval niet te wachten hadden, als voor eenigen tijd een groot aantal hoofden waanden, of wel hunne onderhoorigen trachten diets te maken; maar dat zij integendeel ook dezen tot hunne vijanden hebben gemaakt. Hen dit zelfde te gelijker tijd van Inlanders, waarvan ik bereids blijken van trouw had ontvangen, te doen ondervinden, en dit van den kant van *Pankal Pinang* te bewerkſtelligen, konde mijns inziens niet dan de beste gevolgen doen vooruitzien; terwijl eene generale beweging in deze ſtreken uitgevoerd, en met een niet in twijfel te trekken ſucces bekroond, een gerucht verſpreiden moest; dat voor onze nog te doene operatien mede zeer goed konde worden geacht.

Ik achtte het dus alleen noodig de wraak der Chinezen te leiden, en ſtond hen toe zich op mijne nader te geven order met honderd man bij een detachement te voegen, onder de voorwaarde nogtans, van met naauwkeurigheid de orders welke hen door den kommandant van dat detachement zouden worden gegeven, onmiddelijk en zonder tegenſpraak na te komen. Goedwillige Chinezen en Inlanders bij onze detachementen gevoegd, konden bij het doorzoeken van bosſchen, moerasſen enz. niet dan zeer voordeelig zijn.

Alles op die wijze geſchikt hebbende, vertrok ik den 9den naar *Pankal Pinang*, alwaar ik nadere informatien had intewinnen. Den 11den in dat diſtrikt aankomende, vond ik de volken van *Toa Tone* (twee uren van daar gelegen) bijna even zeer als de Chinezen geneigd om de landroovers uit hunne buurt verwijderd te houden; ik liet mij derhalven een dertigtal dezer Inlanders onder geleide van hun hoofd aanbieden, en ſtond hun toe een detachement Europeanen, dat ik van *Pankal Pinang* dacht te zenden, te vergezellen.

Bijna zekere berigten waren ingekomen, dat te *Mendara*, oude kampong en geliefkoosde plaats van *Barin*, thans ook de verzamelplaats der roovers was, dat het geſchut, eenig tin en het zout van *Batoe Roesſa* geroofd, zich aldaar bevonden, en dat ook nog eenige prauwen, aan hem behoorende, in de rivier *Marawang*, waaraan *Mendara* gelegen is, liggende waren.

Ik gaf dienzelfden dag orders, die de kapitein *Le Jean* den 12den te *Soengy Liat* konde ontvangen, en ten gevolge van welke hij kapitein met een detachement van vijftig Europeanen en honderd Chinezen, over *Laijang*, *Manka* en *Jervem*, naar *Mendara* moest trekken. Ik liet hem dezen omweg maken, om dat de wegen derwaarts door eenen onderhoorigen *Batin* van *Barin*, *Tjamporak* genaamd, zeer onveilig gemaakt werden. Aan den kapitein *Weinreich* gaf ik last met een detachement van veertig Europezen en dertig Bankaſche Inlanders, om van de andere zijde over *Toa Tone* en *Aijer Dingin* naar dezelfde plaats te marcheren. Beide detachementen moesten in den ochtend van den 17den op *Mendara* aanrukken, terwijl ik zelve met de kleine vaartuigen, beſtaande uit een kanonneerboot, drie peniches en zeven praauwen van *Radja Akil*, de rivier opwerkte, om te gelijk of voor dien tijd voor, de plaats (digt bij *Mendara* gelegen) te kunnen aankomen, alwaar men veronderſtelde dat de door *Radin Alie* begonnen benting, door *Batin* werd afgewerkt, en waarin men dacht, dat de ſtukken van *Batoe Roesſa* geplaatst waren.

De kapitein *Le Jean* op het beſtemde uur ter plaatſe aangekomen, heeft op zijnen weg van *Laijang* op *Manka* eene benting ontmoet, waaruit de roovers hunne donderbusſen afſchoten, doch door het onverzaagd aanvallen van onze troepen werd ingenomen, zonder iemand daarbij te verliezen. De inlandſche luitenant *Wongſo*, kommandant der voorwacht, en de ſoldaat *Sicdin* hebben hierbij uitgemunt; zij hebben het eerſte de benting beklommen.

Den 15den zijnen marsch van *Manka* op *Jervem*

voortzettende, zijn op eene rustplaats door de roovers eenige schoten uit het bosch op het detachement gedaan, bij welke gelegenheid een Chinees is doodgeschoten en twee Europeanen gewond zijn geworden. Het was niet mogelijk, deze sluikmoordenaars in de bosschen te vervolgen, of eenen enkelen van hen in handen te krijgen.

De kapitein *Le Jean* prijst het gedrag van den luitenant der infanterie *Grieshein*, welke bij zijn detachement was.

De kapitein *Weinreich* heeft op zijnen weg niets ontmoet, slechts heeft hij in de nabijheid van *Mendara* in verlatene huizen zout en andere overblijfselen uit den roof van *Batoe Rousa* gevonden.

Het opwerken der vaartuigen schijnt alle de roovers te hebben doen vlugten. Niettemin hebben wij bij *Mendara* het nieuw gebouwde huis van *Barin* gevonden, waarin zich nog eenige der zijnen ophielden, die hetzelve echter op onze aankomst al spoedig verlieten. Een bij mij zijnde mandoor scheen *Barin* te herkennen, en deze was het die in het wegloopen in den schouder of rug is gewond geworden.

Drie van de te *Batoe Rousa* geroofde stukken geschut, twee praauwen en circa 200 picols zout zijn bij dit huis in onze handen gevallen.

De kapitein *Le Jean* heeft zijnen marsch, welke voor een groot gedeelte door moerassige streken ging, met eenen troep Chinezen die niet aan orde gewoon zijn, met zeer veel succes en ijver volbragt.

De kapitein ingenieur *van der Wijck*, welke met mij vertrokken is, om tevens eene nadere inspectie betrekkelijk zijn departement op het eiland te nemen, en welke de functien van adjudant bij mij waarneemt, geeft mede in deze expeditie de meeste blijken van ijver en kunde.

Daar de berigten zich meer en meer confirmeren, dat *Radin Ali* zich met zijne praauwen in de *Poelo Lepars* ophoudt, en onder *Radin Kling*, wien zoo als men mij verzekert, door den Keizer van Palembang het oppergezag over Banka is toebetrouwd, vertrek ik op morgen (daar de vaartuigen niet voor dien tijd van victualie en water voorzien zijn) met twee roeij-kanonneerbooten, drie peniches, en negen praauwen van den majoor *Radja Akil* naar derwaarts, om hem optezoeken, aantevallen, zijne praauwen te vernielen, of hen zoo veel mogelijk afbreuk te doen, ten einde mij meer ongestoord te *Toboallij* te kunnen vestigen, en van daar mijne operatien op *Njerie* te kunnen vervolgen.

Een schooner, een brik en de kanonneerboot no. 1, zijn bereids vertrokken, om deze beweging te ondersteunen en zoo veel mogelijk de ingangen van het vaarwater tusschen die eilanden te blokkeren, om de ontvlugting der vijandelijke praauwen te beletten.

De luitenant-kolonel, fungerend resident en kommandant te Banka.
KEER.

Aan
Zijne Excellentie den
Secretaris van Staat,
Gouverneur Generaal,
enz. enz. enz.

—*—

TOBOALLIJ, *den 17den October 1820.*

Als een vervolg op mijne missive van den 24 september jl. n°. 3, heb ik de eer Uwe Excellentie te berigten dat ik, in opvolging van het daarin bekend gesteld voornemen om mijne reize door de *Poelo Lepars* naar *Toboallij* te vervolgen, den 25sten der afgeloopen maand van *Pankal Pinang* met de kleine flotille, bestaande uit 2 roeikanonneerboten, 3 peniches en 9 praauwen van *Radja Akil*, ben onder zeil gegaan.

Den 27sten te *Koba* aangekomen, moesten de vaartuigen zich van water enz. voorzien. Ik hield mij gedurende dezen tijd bezig met het inspecteren der troepen, en het omliggende terrein, als ook met het nader inzamelen van berigten omtrent den staat van zaken in de *Poelo Lepars*. Ik ontving aldaar de zekere tijding, dat *Radin Kling* het hoofd was, dat door den Keizer van Palembang over Banka is aangesteld, en op wien het volk veel vertrouwen stelt. Dat hij *Radin* van *Billiton* teruggekeerd, aan een spruitje genaamd *Bantal*, op een door moeras omringde plaats een fort had aangelegd, terwijl in de nabijheid van dat riviertje de kampong van den *Radin Alie*, zijnde de zoon van *Radin Kling*, digt aan strand zoude gelegen zijn. Een vertrouwde Inlander, die mij bij andere gelegenheden blijken van trouw en moed had gegeven, nam aan om over land de Benting van *Radin Kling* te gaan opnemen, en gaf mij de verzekering dat hij bij *Radin Kling* en alle de hoofden die hem genoemd waren, te wel bekend was, om, al werd hij ook genomen, zich niet te zullen kunnen redden; ik liet hem van daar gaan, en hij beloofde mij op den dag van onze aankomst in de *Poelo Lepars* weder bij mij te zullen komen.

Den 1sten october vertrokken wij van *Koba* en werkten om *Tanjong Brikkat* te boven te komen. Wind- en stroom veroorzaakten dat wij op den 3den nog weinig gevorderd waren, doch kort aan den wal genoegzame diepte hebbende werden de matrozen aan land gezet, om de boten langs de kust op te halen; aldus tot op den 6den opwerkende kwamen wij dien hoek te boven, en ankerden des nachts digt bij den noordelijksten hoek der *Lepars* eilanden.

Den 7den met het aanbreken van den dag, deed ik het anker ligten en de *Poelo Lepars* (tusschen dewelken het vaarwater tot hiertoe aan Europeanen onbekend was), binnen roeijen. Eene menigte eilanden kort bij elkander gelegen en onderling gedekt, belettede ons lang op eenigen afstand voor ons uit te kunnen zien; de wind echter in ons voordeel opkomende, kregen wij al spoedig eenige derzelven achter den rug, en ontdekten eindelijk eene praauw die met kracht van roeijen en zeilen ons vooruit bleef, waarschijnlijk om onze komst aan te kondigen.

Op den middag *Pulo Tingie*, kort aan de Bankasche wal gelegen, genaderd zijnde, zagen wij tusschen dat eiland, en een ander meer westwaarts langs de vaste kust van Banka, verscheiden praauwen eerst tegen stroom en wind opwerken; doch daarna omkeeren, om met overhaasting de rivier *Kapo* te winnen.

Ik detacheerde de drie peniches, en *Radja Akil* met 5 praauwen achter het eiland om, ten einde hen den pas af te snijden, terwijl ik met de twee boten en vier praauwen van gezegden *Radja*, tusschen de beide evengenoemde eilanden de kust van Banka naderde.

Eene groote praauw die de beweging der peniches vroegtijdig ontdekte, liep daarop een riviertje aan de kust van Banka gelegen in. Wij raakten echter met de booten tusschen de beide eilanden vast, hetgeen ons belette, om van het eerste oogenblik van verwarring waarin de roovers zich bevonden, geheel en al gebruik te maken. Drie groote sloepen, ieder gewapend met twee eenponders, als ook eene groote sloep van de kanonneerboot n°. 5, waarop ik een twee ponder had doen plaatsen, deed ik met de vier bij mij zijnde praauwen, de kust naderen.

Men zag op verscheiden plaatsen menschen hunne veiligheid in de vlugt zoeken, met praauwen en sampangs, die zij echter op de eerste schoten die van onze zijde gedaan werden (na de wapenen daarvan in zee geworpen te hebben) in onze magt lieten en zwemmende het oever poogden te bereiken.

Van de andere zijde van het eiland ontving ik berigt, dat aan onze peniches en de praauwen van *Radja Akil* mede op deze wijze veel praauwen waren ten deel gevallen, alsmede dat zij van dien kant eene kampong hadden ontdekt, voor dewelke eene brik gelegen was.

De avond vallende, deed ik van weerskanten deze kampong zeer naauw, en zoodanig insluiten, dat hier door ook het meergemelde riviertje was geblokkeerd.

Een veertigtal praauwen, zoo groote als kleine, welke dien dag waren genomen, en welker bewaring tot last onzer vaartuigen was werden vernield.

In den avond van denzelfden dag ontstond er brand in de kampong, bij welke gelegenheid twee of drie explosien van kruit zijn opgemerkt.

Den 8sten met het aanbreken van den dag, werden er uit de kampong op onze peniches en de praauwen van *Radja Akil* eenige schoten gedaan. Deze onmiddelijk door alle de daar zijnde kleine vaartuigen, onder het naderen van de kust, beantwoord wordende, werd de kampong met alle overhaasting verlaten; alleen *Radin Kling*, door welke *Radja Akil* wierd herkend, bleef in dezelve tot op het oogenblik dat wij voet aan wal zetteden, als wanneer hij naar het bosch vlugtte.

De kampong door ons ingenomen, gedeeltelijk verbrand en verlaten, leverde niets merkwaardigs op, alleen waren in den grond, onder een der in den vorigen avond afgebrande huizen, 55 schuitjes tin gevonden.

Het in de vorige avond ontdekte vaartuig, werd door Inlanders herkend voor de Schoener van zekeren *Brown*, die in het voorjaar daarmede is genomen; dit vaartuig niet vlot kunnende krijgen en zwaar lek zijnde, is hetzelve, met meer op dien dag bij de kampong gevonden praauwen, verbrand.

Alsnu door verscheiden omstandigheden genoegzaam verzekerd dat de bereids verbrande kampong die van *Radin Alie* zijn moest, en dat alzoo de benting van *Radin Kling*, niet ver van daar konde liggen, gelastte ik *Radja Akil* om bij het aanbreken van den volgenden dag, zijnde den 9den met alle zijne *sampangs* het meer gezegde riviertje binnen te gaan, en het zoo ver mogelijk te onderzoeken, terwijl de kapitein *van der Wijck*, met eenige gewapende sloepen, rondom *Poelo Tingi* zoude gaan, om te zien of het gerugt gegrond was, dat *Radin Alie* aldaar zich bezig hield met eene versterking aanteleggen.

Aan het zuidelijkste gedeelte werd door den kapitein voornoemd, een afgekapte nog in brand zijnde plaats van omtrent 100 roeden lengte en 60 roeden breedte, daarbij twee huizen, veele tot den bouw gereed zijnde nipa om adappen te maken, benevens drie vrij groote en omtrent 20 kleine praauwen, gevonden. Na dezen laatsten aan stukken gekapt, en de huizen verbrand te hebben, retourneerde de kapitein en deed daarvan verslag. Inmiddels deed *Radja Akil* mij kennis geven, dat hij de rivier had onderzocht en zich op ruim een uur afstands van de monding bevond; dat hij van daar door in de boomen te klimmen de benting en slechts een groote praauw (waarvan boven is gezegd dat die bij onze aankomst de rivier was ingeroeid) had ontdekt; dat hij aldaar zoude verblijven en mijne orders afwachten.

Dit rapport van slechts een groote praauw te zien, overdenkende, was het mij niet moeijelijk daaruit afteleiden, dat *Radin Alie* niet in de *Poelo Lepars* present konde zijn, aangezien onder alle de praauwen die door ons genomen waren, er zich geene zoo zwaar gewapend bevonden, als die van *Radin Alie* mij zijn opgegeven. Wij hadden met overhaasting wel draaibassen en andere wapenen in zee zien werpen, doch geen zwaar geschut, en met 8 en 6 ponders gaat dit ook zoo gemakkelijk niet, in oogenblikken van confusie. Ook was het waarschijnlijk dat *Radin Alie* die op Banka meermalen bewijzen heeft gegeven van dapper en ondernemend te zijn, wel getracht zoude hebben om in tijds zijne beste praauwen te verzamelen, en zich, ten minsten gedurende den tijd van 3 uren dat de kanonneer boten aan de grond zaten, tegen *Radja Akil* te verdeedigen.

Dit alzoo veronderstellende, konde men ook zeker zijn dat, hij van onze komst verwittigd wordende, zich zoude haasten om zijnen vader te hulp te komen.

Om dus van dit oogenblik, waarin zich de vijand zwak moest bevinden, partij te trekken, moest een spoedige en wel geregelde aanval ondernomen worden, te meer nog, daar eenige van onze manschappen en ik zelve in de twee dagen dat wij tusschen de eilanden lagen, door koortsen waren aangedaan, en om dat er geene versterking te wachten was, dewijl de drie Koloniale vaartuigen, waarvan in mijne vorige melding is gemaakt, als vooruitgezonden om het vaarwater aan de beide uitgangen van de *Poelo Lepars* te blokkeren, en waarop een gedeelte onzer manschappen geëmbarkeerd was, zich niet op hunnen post bevonden. Ook zoude ik bijaldien de roovers-praauwen van *Radin Alie* aankwamen, en voor dat de benting genomen was, tot het aanvallen derzelve de vaartuigen niet van hunne manschappen hebben kunnen ontbloten, daar wij zonder deze op ons zelve ook te zwak zouden zijn geweest, om ons daarvan te verwijderen.

Alles te zamen genomen was het van het grootste belang dat de invloed en magt van *Radin Kling*, aan wien door den Keizer van Palembang, zoo als boven is aangehaald, het opperzag over Banka is toevertrouwd, en die dus de hoop was van al wat die partij is toegedaan, werd gefnuikt en vernietigd; ook nog om dat hij als gebieder van de inlanders van het beste gedeelte van Banka, door de medewerking van zijnen Zoon *Radin Alie*, alle dezulken die, wankelden in bedwang hield, en door zijne geheime regering (zijnde door geen inlander aan mij of eenigen ambtenaar immer zijn rang bekend gemaakt) onze aandacht van hem wist te verwijderen, en alleen gevestigd hield op die welke onder hem werkzaam waren.

Ik besloot dus om zonder vertraging zijne benting aantevallen, en alles aantewenden om dezelve te veroveren.

Ik gaf dan den kapitein *van der Wijck* in last om zich bij *Radja Akil* te vervoegen en de ligging van de benting aan de rivier, en de mogelijkheid om dezelve te naderen op te nemen; ik gaf hem twee officieren en een detachement in drie gewapende sloepen mede, met autorisatie (die de genoemde kapitein mij vezocht), om bijaldien het toeval wilde dat hij de benting konde naderen, en dezelve zoo zwak was om bij verrassing genomen te kunnen worden, dit dan vereend met *Radja Akil*, om geen tijd te verliezen, te doen, edoch dit niet doenlijk zijnde, als ook bijaldien de nadering in de rivier niet wel konde plaats hebben, als dan naar de meergezegde afgebrande kampong te gaan, van waar met zekerheid kon worden verondersteld dat een weg over land daarhenen zoude leiden, en van daar eene verkenning te laten doen.

De kapitein voornoemd in den namiddag ten 4 ure uit de rivier te rug en naar de afgebrande kampong met zijn detachement gegaan zijnde, gaf mij kennis dat aan de rivierkant geene gelegenheid was, om aan den wal te komen, en dat de benting van dien kant met geene geringe middelen te nemen zoude zijn, aangezien er in de rivier eene praauw met een zwaar stuk, en eenige Lila's lag; als mede dat van de wal eene battrelj de rivier bestreek. De kapitein eenige versterking om zijne verkenning over land te ondersteunen verzoekende, zond ik hem dezelve, en ging daarop in persoon bij *Radja Akil*, die als nog in de rivier was, om van die zijde oculaire inspectie te nemen. Ik doorwaadde een moeras tot digt onder de benting en bevond dat het wel niet voor Europeanen, maar zeer geschikt was om een troep Inlanders in embuscade te stellen. Vervolgens langzaam de

rivier met eene kleine sampang opdrijvende, tot op een hoek waar de rivier open was, zag ik hoedanig de prauw en batterij die de rivier verdedigden gelegen waren. Als toen had ik eene genoegzame kennis van deze positie, om na dat ik het rapport van den kapitein der genie, wegens zijne verkenning over land, zoude hebben ontvangen, mijn plan van attacque te maken.

Ik deed alzoo den *Radin* en zijn volk met mij terugkeren, om op hunne prauwen uitterusten, met last om op de eerste order gereed te zijn te marcheeren of weder met sampangs de rivier optevaren.

Des avonds omtrent 9 uur gewerd mij het verslag van de verkenning, welke de kapitein *van der Wijck* door den luitenant *de Fruij* had laten doen, en waarvan het resultaat scheen, dat de benting slechts op een half uur van de verbrande kampong zoude gelegen zijn, en dat het goede wegen waren die daar heenen leiden. Hij verzocht mij, om alle disponibele manschappen aan den wal te zenden, als mede om met het aanbreken van den dag met het detachement op march te mogen gaan, en de benting aantevallen.

De inlander welke ik te *Koba* had afgezonden, nog niet terug gekeerd zijnde, konde ik ten aanzien van geschut en sterkte in menschen, geen zeker narigt bekomen, waarom ik alleen bedacht was om van onze geringe middelen het meeste voordeel te trekken.

De Europeanen behoefden geene aanmoediging. Ik kende de goede geest der officieren en manschappen onder mijne orders, en mijne zorgen waren slechts dat zij behoorlijk werden ondersteund, door de inlanders welke bij ons waren.

Ik liet alles gereed maken om den volgenden morgen aantevallen, en gaf intusschen order, om voor dat wij de flotille zouden verlaten eene verkenning te doen tusschen de eilanden, ten einde voortekomen, dat de zwak bemande terugblijvende kleine vaartuigen, ten minste niet in de eerste oogenblikken konden worden overvallen, waarvan het gehoor alleen eenen nadeeligen indruk op de onzen of de bij ons zijnde inlanders, zoude hebben kunnen maken.

Alles wat gewapend konde worden verzameld hebbende, verdeelde ik onze magt in drieën in de volgende orde; het detachement dat over land zoude marscheren en waarvan ik het kommando, op deszelfs aanbod, aan den kapitein *van der Wijck* toevertrouwde, bestond uit drie officieren en 50 manschappen, zoo flankeurs, kanonniers als pionniers, onder welke laatste 15 inlanders, benevens twee neven en ongeveer 20 man van *Radja Akil*, te zamen omtrent 75 hoofden.

Het 2de gedeelte onder bevel van den majoor *Radja Akil* uit omtrent 50 hoofden bestaande, allen met geweren of donderbussen gewapend, was bestemd om zich in het moeras in embouscade te stellen.

Het 3de gedeelte bestemd om door mij tegen de benting in de rivier te worden aangevoerd, bestond slechts uit 7 Europeanen (meer konde ik er niet bij mij nemen, als zijnde dezelven aan de landzijde meer noodzakelijk) waaronder 5 kanonniers voor de bediening van een twee ponder en 4 een ponders, voorts eenige vrijwillige matrozen, alle met geweren gewapend, in drie groote sloepen, te zamen 36 hoofden.

Het overland marscheerend detachement moest het eerst de benting, door eene kleine avant garde *en tirailleur* doen aanvallen, en de eerste kanonschoten uit de benting op het gros der troepen trachten te vermijden.

Het gedeelte van de majoor *Radja Akil* had last om in dat oogenblik de benting met de meeste stilte en zoo mogelijk onbemerkt te naderen, terwijl het derde gedeelte door mij in dien tijd voor de benting in de rivier zoude worden gebragt, en waarvan de snel op elkander volgende schoten, en de daarop volgende stormmarsch van de landzijde, het sein zouden zijn tot den algemeenen aanval.

De aanval moetende wachten naar de terugkomst van de verkennings sampangs, die niet voor 7 ure den volgenden morgen aankwamen, zettede zich op de gunstige rapporten dat de kleine vaartuigen niets te vrezen hadden, alles in beweging.

De kapitein *van der Wijck* begaf zich met het onder zijn kommando gesteld detachement op marsch; de majoor *Radja Akil* volgde mij met de zijnen in de rivier, alwaar ik hem zijnen post aanwees en de noodige instructie gaf, hem tevens verzekerende, dat het mij aangenaam was, hem in de gelegenheid te kunnen stellen om onder mijne oogen nieuwe blijken van gehegtheid aan het Nederlandsch Gouvernement te kunnen geven en waarvan ik het Gouvernement zeker niet onkundig zoude laten. Ik begaf mij meer voorwaarts en bij den hoek, van waar men flegts 10 passen behoefde te roeijen om op minder als een geweerschot onder de batterij te zijn.

In deze positie zijnde tot bijna 11½ uur, kwam *Radija Akil* bij mij met kennisgave, dat door het wassend water hij het in het moeras niet langer konde uithouden en verzocht mij te mogen teruggaan. Ik noodigde hem ernstig uit om zoo mogelijk aldaar te verblijven, dan wel te zien de benting een weinig te naderen, alwaar hij waarschijnlijk minder water zoude hebben, te meer daar onze troepen van de landzijde weldra zouden aanvallen en, zoo als dan ook werkelijk in datzelve ogenblik het eerste schot van die zijde viel, hetwelk al spoedig door anderen werd opgevolgd, dewelke door kanon en lila schoten uit de benting werden beantwoord.

Mijne sloepen inmiddels hebbende doen boven den hoek roeijen, deed ik het vuur uit de twee en één ponders, als ook met het geweer aanvangen; van de landzijde werd de stormmarsch geslagen, de onzen rukten met een *hoera!* en een wel onderhouden geweervuur op. Die van de majoor *Radja Akil*, met hun gewoon geschreeuw, kwamen gelijklijk aan.

De luitenant van de pionniers *de Fruij*, de sergeant *Schuurman* en een flankeur, van het 18de regiment, beklommen het eerst een der flanken van de benting.

De majoor *Radja Akil* met de zijnen, drong van zijnen kant ter zelver tijd daarbinnen.

Uit mijne sloepen in de rivier werd door het voorbeeld van ijver en moed van den kanonnier *Lalande*, die de twee ponder bediende, een zoo sterk vuur uit dit klein geschut onderhouden, dat daaruit het beste gevolg resulteerde.

De bezetting zich aldus van alle kanten aangevallen ziende, verliet hare batterijen en zocht zich aan de rivierkant te verzamelen, in welke tijd zij zich als wanhoopenden verdedigden, doch het aanhoudend vuur en het onverzaagd doordringen der onzen, onder aanvoering van den kapitein *van der Wijck* en den majoor *Radja Akil*, wierp hun overhoop, en zij waren genoodzaakt zich door de vlugt te redden; zij wierpen zich op omtrent 50 passen van mijne sloepen in het water, van waar zij hoopten het tegen over deze smalle rivier gelegen moeras te bereiken; het vuur echter uit het klein geschut, deed veelen hun doel missen en deze rivier in eenen bloedigen stroom veranderen; eindelijk, in minder dan 10 minuten was deze werkelijk belangrijke benting, waar in de bezetting ruim 300 man sterk was, door onze troepen, welker getal slechts de helft van het hunne bedroeg, aangevallen en stormenderhand ingenomen.

Onder de doden van de zijde der bezetting zijn herkend binnen de benting, of in de rivier gevonden, de *Radin Kling*, de *Radin Machmoet*, naastbestaande van den Sulthan van Linga, de vrouw, dochter en schoonzoon van *Radin Alie*, de zoon van den *Radin Mattan* van Linga, en verscheiden andere aanzienlijken, waarvan de namen niet met zekerheid konden opgegeven worden. Het verlies der mindere klasse die meest al uit Boeginezen, eenige Palembangers, ook uit volk van Linga en Billiton bestond, moet zeer aanmerkelijk geweest zijn, aangezien de rivier als het ware met doden was opgevuld, en de struiken, waardoor veele ontvlugt zijn, bloedige sporen opleverden; het was niet mogelijk eenige derzelven levend in handen te krijgen.

Van onzen kant zijn vijf doden, waaronder een juremoedie van den majoor *Radja Akil*, en een der in de sloepen behoorende matrozen, en slechts tien geblesseerden; onder welke laatsten de kapitein *van der Wijck* en de luitenant *de Fruij*, welke beide officieren nog binnen de benting zijn geblesseerd geworden.

Vijf ijzere stukken, vijf lilas, twee zware donderbussen, eenige geweeren en allerhande inlandsche wapenen zijn veroverd en een groote menigte prauwen, zijn voor de rovers ten eenemale onbruikbaar gemaakt.

Hoezeer het overtollig is Uwe Excellencie opmerkzaam te maken op de kragtdadige medewerking, welke hierbij van alle die mij verzelden, heeft moeten plaats hebben, zoo mag ik mij echter dit voor mij aangenaam gevoel niet onthzeggen. Het zoude moeijlijk vallen, buiten die welke het eerst de benting beklommen eenigen aan Uwe Excellencie op te noemen. In het bijzonder echter moet ik den kapitein *van der Wijck*, voor zijnen ijver gedurende deze mijne geheele reize, en voor moed en beleid in de aanvoering van het detachement tegen de benting, in de bijzondere attentie van Uwe Excellencie aanbeveelen, en voor dezen officier, zoo als ook voor die genen welke het eerste de benting hebben beklommen en in dit rapport zijn genoemd, zoodanige militaire beloning te verzoeken, als Uwe Excellencie zal vermeenen te behooren.

De majoor *Radja Akil* en twee zijner neven, *Radja Thela* en *Radja Mansoor*, verdienen mede, voor moed en trouw bij deze gelegenheid betoond, de beste aanbeveling.

De luitenant-kolonel fungerend resident en kommandant te Banka.

KEER.

Aan
Zijne Excellencie den
Secretaris van Staat
Gouverneur Generaal
enz., enz., enz.

TOBOALIJ, *den* 24 *october* 1820.

In vervolg op mijne missive in dato 17 october jl. no. 4, aangaande het verrichte tusschen de *Lepars* eilanden, vereer ik mij Uwe Excellentie bekend te maken, dat wij op den 11 dezer het anker geligt hebbende om deze te verlaten, aan den uitgang derzelve 19 groote rooversprauwen, bij zich hebbende een prauwtop en een prauw maijang, in volle zeilen van den kant van *Toboalij* zagen opkomen.

Wind en stroom in een smaal vaarwater tegen hebbende, konden wij niet anders als hun in positie afwachten. De 9 prauwen van *Radja Akil*, waren met drie nieuwe en vrij groote prauwen, welke den vorigen dag genomen waren, vermeerderd, een kanonneerboot was met de geblesseerden afgezonden, zoo dat mij nog een dier boten en drie peniches overig bleven.

De witte zeilen onzer vaartuigen en het getal der prauwen van *Radja Akil*, hoewel slecht bemand, maar te zamen in eene goede order van bataille geplaatst, deden de roovers nog in tijds voor hun behoud van den wind houden, en de zuider uithoek van de *Pulo Lepars* bereiken, en dus voor ons gezigt verdwijnen.

Den 12den onder zeil gaande zagen wij in den vroegen morgen, van dien zelfden kant nog drie rooversprauwen afkomen, waarop ik jagt deed maken; wind en stroom in hun voordeel en in ons nadeel zijnde, ontkwamen zij, en ik deed den koers naar *Toboalij* vervolgen.

Den 13den in den namiddag aldaar ter reede aankomende, vond ik de korvet *de Zwaluw* met de tot de vestiging van *Toboalij* bestemde troepen, bereids van Muntok aangekomen, en welke reeds sedert drie dagen mijne komst verbeidden.

De troepen zijn aldaar gedebarkeerd, en vooreerst zoo goed mogelijk gebarakkeerd in de oude benting welke laatstelijk door inlanders is bewoond, doch bij onze ankomst verlaten is gevonden.

Voor de derde maal thans is onze vlag wederom op *Toboalij* geplant, doch die, zoo als ik mij vlije, na dat het daarvoor geprojecteerde werk in gereedheid zal zijn gebragt, niet meer te lijden zal hebben.

Van het ogenblik mijner komst alhier, heb ik mij bezig gehouden met het laten doen van verkenningen op de Benting *Njerte* en heb op gisteren de tijding ontvangen, dat de *Batin Gaving*, hoofd in deze versterking, op het hooren der tijding van het voorgevallene met *Radin Kling*, door het grootste gedeelte van zijn volk is verlaten, en hij met schrik bevangen, al het geschut in het water heeft doen werpen, en met het restant der zijnen naar de bosschen de vlugt heeft genomen, terwijl de Palembangers en andere vreemden, welke zig daar bevonden, door de *Songij Balar*, met de zich aldaar bevindende prauwen het eiland hebben verlaten. Hoewel meest alle hoofden in den opstand hebben deel genomen, en dezen of uit vrees of om andere redenen zich nog lang in de wildernissen kunnen blijven ophouden, en ook hun werkvolk zullen terughouden, ten minsten zoo lang de voorraad in levensbehoeften dit toelaat, acht ik niet te min dat de straf aan *Radin Kling* uitgeoefend, eene voldoende waarschuwing voor alle de anderen zijn zal, en ik thans niet noodig zal hebben om een reeds met vrees bevangen volk, in de wildernissen (waarin wij toch geen mensch in handen kunnen krijgen) zonder vrucht te vervolgen, meerder schrik aanteja gen, en even nutteloos onze troepen in bijna ondoorgangbare moerassen, door te groote inspanning hunner kragten, te vermoeijen.

Ik zal alzoo mijne bereids meermalen gedane pogingen, om door proclamatiën het volk terug te roepen herhalen, en om verder bloedvergieten te vermijden, langzamerhand de gemoederen der mindere klasse door zagte middelen zoeken te bevredigen, en zoo doende den invloed hunner schuldige hoofden tragten te verminderen. Dit is mij gelukt tot op ruim 20 uren van Muntok, en ik durf mij vleijen dat het over geheel Banka zoo worden zal, zoo wij den invloed van vreemden daarvan kunnen verwijderd houden, dewijl deze veel nadeel aan de gezindheid van het volk toebrengen.

Daar 'er berichten zijn dat weder roovers tusschen de *Lepar* eilanden en ook bij Polo *Nanka* in straat Banka zich ophouden, zoo heb ik den overste *Deval* uitgenoodigd om met een gedeelte der kleine vaartuigen straat Banka te onderzoeken, terwijl ik met een kanonneerboot en eene peniche, benevens 6 prauwen van *Radja Akil* weder door de *Pulo Lepars*, langs de oostkust, naar Muntok zal retourneren.

De luitenant-kolonel, fungerend resident en kommandant te Banka.

KEER.

Aan
Zijne Excellencie den
Secretaris van Staat
Gouverneur Generaal
enz., enz., enz.

GEDRUKT TE BATAVIA,
ter Lands Drukkerij.